

Vraag naar en aanbod van Hbo-Bestuurskundigen en Urban Managers in de metropoolregio Amsterdam

*Onderzoek naar de macrodoelmatigheid
van de hbo-bachelor Bestuurskunde
en de hbo-master Urban Management*

Jos Frietman
Koen Kauffman

Nijmegen, 15 september 2010

In opdracht van:

Hogeschool van Amsterdam

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

© 2010 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding, vraagstelling en onderzoeksaanpak	5
2	Blauwdrukken HvA opleidingen Urban Management	13
2.1	Arrangement Urban Management	13
2.2	Blauwdruk hbo-bachelor Bestuurskunde	13
2.3	Blauwdruk hbo-master Urban Management	17
3	Macrodoelmatigheid	23
3.1	Doelmatigheid hbo-bachelor Bestuurskunde	23
3.1.1	De mening van sleutelinformanten	23
3.1.2	Resultaten enquête	24
3.1.3	Macrodoelmatigheid	28
3.2	Doelmatigheid hbo-master Urban Management	31
3.2.1	De mening van sleutelinformanten	31
3.2.2	Resultaten enquête	32
3.2.3	Macrodoelmatigheid	38
4	Samenvattende conclusies	41
	Bijlagen	51
	Bijlage 1 – Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen	53
	Bijlage 2 – Vragenlijsten	55

1 Inleiding, vraagstelling en onderzoeksaanpak

Inleiding

Nederland is een van de dichtst bevolkte landen in de wereld waardoor ruimte een schaars goed is. Dit vraagt om efficiënt en intensief gebruik van beschikbare grond. Met name in het stedelijk gebied speelt meervoudig ruimtegebruik een belangrijke rol. Bij het ontwerpen van nieuwe plannen moet rekening gehouden worden met de bestaande infrastructuur en aanwezige gebouwen. Naast de (her)ontwikkeling van gebieden zien de grote steden zich ook geconfronteerd met een veelheid aan andere complexe vraagstukken zoals bijvoorbeeld verkeer en vervoer, integratie van minderheden, economische ontwikkeling, huisvesting en het verduurzamen van de stad.

Dit impliceert dat - zeker in de zogenoemde aandachtswijken (krachtwijken) - een goede samenwerking op cultureel, sociaal en economisch gebied van essentieel belang is. Een sectoraal gerichte aanpak van grootstedelijke problemen werkt niet langer. Er is een multidisciplinaire aanpak nodig. Dat vraagt om professionals met know how op bestuurlijk vlak in combinatie met inhoudelijke kennis van de complexe vraagstukken.

Deze trends vormen een aanleiding voor de Hogeschool van Amsterdam (HvA) om een brede hbo-bachelor Bestuurskunde aan te bieden in combinatie met een hbo-master Urban Management. Twee opleidingen waarin de stedelijke ontwikkeling in de metropoolregio Amsterdam een centrale plaats inneemt. Deze opleidingen vormen samen met onderzoeksactiviteiten in het praktijk- en onderzoekscentrum - het Urban Lab - een nieuw arrangement. Met dit arrangement wil de HvA professionals opleiden die, met name vanuit de optiek van het grootstedelijke, de toekomst van steden op een gedegen manier kunnen vormgeven.

Het onderhavige onderzoek, dat in opdracht van de HvA is uitgevoerd door KBA Nijmegen, geeft een nadere empirische onderbouwing van de doelmatigheid van de beoogde hbo-bachelor en hbo-master.

Vraagstelling

De vraagstellingen van dit onderzoek worden als volgt geformuleerd:

1. In welke mate wordt het door de HvA gehanteerde beroepscompetentieprofiel van de Hbo-Bestuurskundige herkend? Hoe ontwikkelt de arbeidsmarkt voor Hbo-Bestuurskundigen zich?
In welke mate bestaat er bij werkgevers behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde van de HvA? Is de beoogde nieuwe opleiding doelmatig?
2. In welke mate wordt het door de HvA gehanteerde beroepscompetentieprofiel van de Urban Manager herkend? Hoe ontwikkelt de arbeidsmarkt voor Urban Managers zich?
In welke mate bestaat er bij werkgevers behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management van de HvA? Is de beoogde nieuwe opleiding doelmatig?

Onderzoeksaanpak

Er is gekozen voor een iteratieve onderzoeksaanpak bestaande uit twee, met elkaar verweven, fasen te weten:

1. Een fase waarin de beroepscompetentieprofielen vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt nader is gepreciseerd en gevalideerd en waarin een eerste toets op de doelmatigheid van de opleidingen heeft plaatsgevonden;
2. Een fase waarin de macrodoelmatigheid van de opleidingen is onderzocht.

Het iteratieve karakter van het onderzoek komt tot uitdrukking in de wisselwerking tussen de werkzaamheden en de opbrengst van beide fasen. Zo dragen de profiel-aanscherping en validering in de eerste onderzoeksfase bij aan het preciseren van de doelmatigheidsvraag. Andersom biedt de aanpak in fase twee de mogelijkheid om – voor zover de bevindingen van het onderzoek daar aanleiding toe geven – de in fase één opgestelde blauwdrukken van de opleidingen en de beroepscompetentieprofielen te verfijnen. Voor de goede orde zij nog opgemerkt dat de HvA eindverantwoordelijk is voor de in hoofdstuk 2 beschreven blauwdrukken voor de nieuwe opleidingen.

In het onderhavige onderzoek wordt de vraagkant (ontwikkelingen in de arbeid) als primaire invalshoek gehanteerd bij het vaststellen van het nieuwe beroepscompetentieprofiel en het beantwoorden van de vraag naar de doelmatigheid. Tegelijkertijd is er ook oog voor het feit dat ontwikkelingen aan de aanbodzijde (het ontwikkelen en aanbieden van nieuwe opleidingen) een niet onbelangrijke rol spelen bij de beroepenvorming, en dat het aanbod van afgestudeerden van een (nieuwe) opleiding ook vraag op de arbeidsmarkt kan creëren.

Fase 1: valideren beroepscompetentieprofiel

Het preciseren en valideren van het beroepscompetentieprofielen is gebeurd door middel van interviews met, goed in de materie ingevoerde, *sleutelpersonen* over hun opvattingen inzake (a) strategische ontwikkelingen in en om het betreffende werkveld, (b) de precisering van kernopgaven en kerndilemma's voor en kerncompetenties van beroepsbeoefenaren en (c) een eerste verkenning van de ontwikkeling van de arbeidsmarkt voor Hbo-Bestuurskundigen en Urban Managers in de komende 5-10 jaar.

Er is door de HvA een lijst van sleutelfiguren uit relevante werkvelden samengesteld. Met deze personen heeft in de maand juni 2010 een diepte-interview plaatsgevonden over de genoemde thema's (zie bijlage 1 voor een overzicht van de geraadpleegde sleutelpersonen).

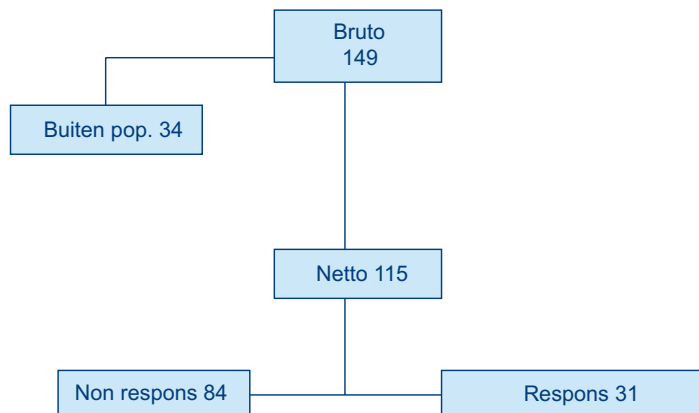
Fase 2: macrodoelmatigheidsonderzoek

Het macrodoelmatigheidsonderzoek is uitgevoerd op basis van door de hogeschool ontwikkelde blauwdrukken voor de nieuwe opleidingen, met inbegrip van de bijbehorende beroepscompetentieprofielen. Ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek zijn P&O-functionarissen / leidinggevendenden van organisaties uit de relevante werkvelden benaderd door middel van een telefonische enquête (zie bijlage 2 voor de gebruikte vragenlijsten). De lijsten met namen en adressen zijn verkregen via de HvA. Bij het samenstellen van de lijsten is gestreefd naar een zo groot mogelijke afspiegeling van de totale populatie. Tien sleutelfiguren uit fase 1 zijn tevens benaderd voor deelname aan de enquête in fase 2.

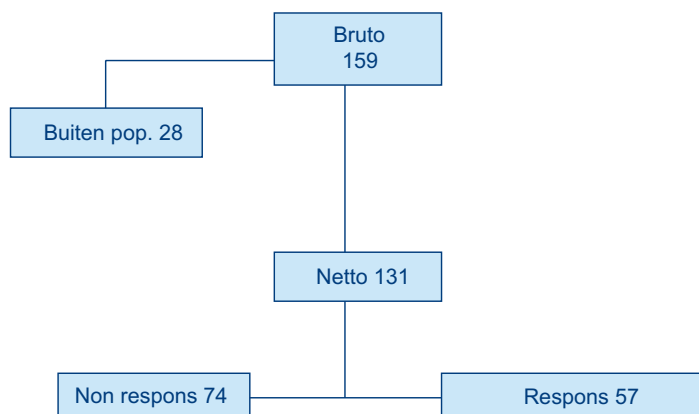
Bruto en netto steekproef

Tijdens het veldwerk bleek dat in een aantal gevallen sprake was van respondenten die feitelijk buiten de populatie vallen (niet of niet meer werkzaam bij betrokken organisatie, foutieve adressering, enzovoort). Onderstaande schema's laten het verloop van bruto naar netto steekproef zien.

Hbo-bachelor Bestuurskunde

Hbo-master Urban Management

Tabel 1 bevat de responsgegevens. De bereikte response van respectievelijk 27 procent voor de bachelor en 44 procent voor de master is voor dit type onderzoek boven gemiddeld en daarmee representatief. Door de terugloop van het aantal respondenten in de netto steekproef is bij het onderzoek naar de bachelor de absolute response lager uitgevallen.

Tabel 1 – Steekproef- en responsverdeling

	Netto steekproef	Response	
		Abs.	%
Hbo-bachelor Bestuurskunde	115	31	27%
Hbo-master Urban Management	131	57	44%

Nadere typering netto steekproef en response naar type organisatie

Bachelor

Tabel 2 – Verdeling organisaties in de steekproef en de response naar type

Branche	Respons	Netto steekproef
Gemeentelijke diensten Amsterdam	46%	19%
Andere gemeenten	0%	4%
Maatschappij en welzijn	16%	30%
Consulting	0%	5%
Wonen	32%	16%
Onderwijs en jeugd	0%	7%
Overig/onbekend	6%	19%
Totaal (= 100%)	31	115

De verdeling over de branches in de respons wijkt af van de verdeling daarvan in de netto steekproef. De gemeentelijke diensten Amsterdam en organisaties uit de branche Wonen zijn oververtegenwoordigd in de respons. Maatschappij en welzijn is ondervertegenwoordigd, terwijl drie van de zeven branches niet voorkomen in de respons. Uit opmerkingen van de achttien respondenten uit deze drie branches – gemaakt bij aanvang van de telefonische enquête - kan worden opgemaakt dat niet deelnemen aan het onderzoek in een aantal gevallen samenhangt met het feit dat de onderzochte beroepen daar niet voorkomen.

De *omvang van de onderzochte organisaties* in het bacheloronderzoek varieert van 1 tot 4.000 fte's. De gemiddelde personele sterkte bedraagt 587 fte's. In meer dan de helft van de gevallen gaat het om grote tot zeer grote organisaties (zie tabel 3). Het gemiddeld aantal fte's dat binnen de onderzochte organisaties werkzaam is op het gebied van grootstedelijke en/of publieke zaken bedraagt 158. Binnen de 31 organisaties gaat het derhalve om bijna 5.000 fte's. Hierbij moet wel worden aangetekend dat dit aantal in belangrijke mate kan worden toegeschreven aan één organisatie met 3.000 fte's betrokken bij beleid en praktijk ten aanzien van het grootstedelijk gebied. Indien deze organisatie buiten beschouwing wordt gelaten, komt het gemiddeld uit op 56 fte's en het totaal aantal fte's op het grootstedelijk gebied op ruim 1.700.

Tabel 3 – Omvang organisaties naar categorieën in aantal fte's

Aantal fte's in onderzochte organisaties	Percentages
≤ 10	16%
11 – 100	26%
> 100	58%
Totaal (= 100%)	31

Master

Tabel 4 – Verdeling organisaties in de steekproef en de response naar branche

Branche	Respons	Steekproef
Gemeentelijke diensten Amsterdam	33%	29%
Andere gemeenten	5%	4%
Maatschappij en welzijn	9%	15%
Consulting	12%	12%
Wonen	11%	9%
Onderwijs en jeugd	0%	1%
Overig/onbekend	30%	30%
Totaal (= 100%)	57	131

De respons vormt een goede afspiegeling van de verdeling van de organisaties over de branches in de netto steekproef. De gemeentelijke diensten Amsterdam zijn licht oververtegenwoordigd en organisaties uit de branche Maatschappij en welzijn licht ondervertegenwoordigd in de respons.

Tabel 5 – Omvang organisaties naar categorieën in aantal fte's

Aantal fte's in onderzochte organisaties	Percentages
≤ 10	19%
11 – 100	30%
> 100	51%
Totaal (= 100%)	57

De *omvang van de onderzochte organisaties* in het masteronderzoek varieert van 1 tot 6.000 fte's. De gemiddelde personele sterkte bedraagt 498 fte's. Het aandeel van de kleinere en middel grote organisaties ligt iets hoger dan in het bacheloronderzoek, hetgeen ook tot uitdrukking komt een lager gemiddelde. Niettemin zijn ook in het masteronderzoek de grote organisaties in de meerderheid.

Het gemiddeld aantal fte's dat binnen de onderzochte organisaties werkzaam is op het gebied van grootstedelijke en/of publieke zaken bedraagt in dit geval 35. Gerekteerd aan het totaal aantal van 57 organisaties gaat het dan om bijna 2.000 fte's.

Opbouw van deze rapportage

In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de macrodoelmatigheid van de door de HVA beoogde nieuwe hbo-bachelor Bestuurskunde en de hbo-master Urban Management.

Hoofdstuk 2 bevat een blauwdruk van beide opleidingen, met inbegrip van een verkort beroepscompetentieprofiel van respectievelijk de Hbo-Bestuurskundige en de Urban Manager. De in hoofdstuk 2 opgenomen versies van de blauwdrukken – aangescherpt naar aanleiding van de door experts in fase 1 gedane suggesties – zijn gebruikt in de telefonische enquête in fase 2.

Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het vraagstuk van de macrodoelmatigheid. Het afsluitende hoofdstuk 4 bevat de conclusies van het onderzoek.

2 Blauwdrukken HvA opleidingen Urban Management

2.1 Arrangement Urban Management

De hbo-bachelor Bestuurskunde en de hbo-master Urban Management aan de Hogeschool van Amsterdam maken onderdeel uit van het samenhangend onderwijs- en onderzoeksarrangement Urban Management. Naast beide opleidingen bestaat het arrangement ook uit een onderzoeks- en praktijkcentrum, het Urban Lab.

Dit hoofdstuk bevat de door en onder eindverantwoordelijkheid van de HvA opgestelde blauwdrukken van de beide opleidingen. Het betreft hier de versie waarin de door de sleutelfiguren in onderzoeksfase 1 gemaakte opmerkingen zijn verwerkt. Het zijn deze versies die tijdens de enquête in fase 2 aan de respondenten zijn voorgelegd. In de navolgende paragrafen zijn de door de respondenten gemaakte opmerkingen erbij in tekstblokken opgenomen. Deze opmerkingen zijn door de HvA benut voor het verder aanscherpen van de blauwdrukken.

2.2 Blauwdruk hbo-bachelor Bestuurskunde

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) kent zichzelf een belangrijke rol toe in het vormgeven aan haar directe omgeving. Daarbij vormen de organisaties en instellingen die in en rond het openbaar bestuur werkzaam zijn belangrijke partners. Een hbo-bachelor Bestuurskunde bestaat nog niet in Amsterdam, terwijl er wel vijf opleidingen bestaan buiten de regio Amsterdam.

In een metropool als Amsterdam spelen gemeente, maatschappelijke organisaties, lokale ondernemers en burgers een rol bij complexe grootstedelijke vraagstukken. Voor een succesvolle aanpak van deze vraagstukken zijn mensen nodig die de onderwerpen inhoudelijk kennen, maar die ook kunnen samenwerken met alle betrokken partijen om het gewenste resultaat te bereiken.

De opleiding Bestuurskunde aan de HvA leidt studenten op tot Hbo-Bestuurskundigen die zich thuis voelen in het grootstedelijke gebied in het algemeen, en in de metropool Amsterdam in het bijzonder, die hart hebben voor de publieke zaak en willen en kunnen werken in een multidisciplinair team.

Profiel Hbo-Bestuurskundige

Er zijn in toenemende mate mensen nodig die over de grenzen van hun eigen domein heen kunnen kijken om beleidsinterventies succesvol te kunnen laten verlopen. Dit is de aard van de Hbo-Bestuurskundige, werkzaam in het grootstedelijke gebied. Zij hebben naast kennis over de door henzelf gekozen specialisatie, de mogelijkheid om te switchen tussen verschillende beleidsterreinen en netwerken. Daarbij kan de op de HvA-opgeleide bestuurskundige zijn kennis van theorieën en onderzoeksmethoden direct gebruiken in de beroepspraktijk van het publieke domein van de metropool Amsterdam, zowel op het niveau van de wijk, de stad als daarbuiten.

Als *Urban Professional* treedt de Hbo-Bestuurskundige op als:

- *projectmanager* voor overheidsinstanties, woningcorporaties of andere publieke organisatie, met een gedegen kennis van en ervaring met ontwikkelingen en veranderingen in de multi-professionele setting van het grootstedelijke, publieke domein;
- *expert* die opdrachten uitvoert op het gebied van inhoudelijke innovaties als consultant of projectleider voor gemeenten, instellingen, lokale organisaties, overheid, landelijke koepels of in commerciële/particuliere organisaties;
- *adviseur* ten aanzien van inrichting, invoering, effecten en consequenties van nieuwe wetgeving, nieuwe programma's en nieuwe mogelijkheden;
- *praktijkonderzoeker*, waarbij hij de verschillende methoden en technieken van onderzoek kent en deze op de juiste wijze inzet dan wel laat inzetten.

Voorbeelden van start- en doorgroefuncties van de Hbo-Bestuurskundige zijn:

- projectsecretaris bij complexere besluitvormingsprojecten;
- beleidsmedewerker project overgewicht bij jongeren;
- procesmanager aanpak multiprobleemgezinnen van een woningcorporatie;
- procesbegeleider veiligheidsaanpak in achterstandswijk;
- beleidsmedewerker wonen;
- consultant/adviseur bij een adviesbureau;
- adviseur openbare ruimte;
- communicatiemedewerker ministerie;
- programmamanager onderwijs, programma moeilijk lerende jongeren;
- onderzoeker bij een stadsdeel;
- beleidsmedewerker politie.

Bij dit profiel van de Hbo-Bestuurskundige zijn door de respondenten kanttekeningen geplaatst en aanvullingen gegeven.

Opmerkingen bij het profiel van de Hbo-Bestuurskundige

Verhouding wo – hbo

- Naast de - evidente - behoefte aan wo'ers ligt de meerwaarde van een hbo'er erin dat die, binnen uitvoerende instellingen, een goede verbinding tussen beleid en praktijk kan maken: *“Vertaling van beleid naar praktijk”*.
- Het als hbo'er zowel kunnen omgaan met complexiteit als het hebben van het analytisch vermogen om vraagstukken om te kunnen zetten in processen levert een grote meerwaarde op. Dit zelfde geldt met betrekking tot het hebben van zicht op de verschillende disciplines die betrokken zijn bij maatschappelijke vraagstukken en op het (mee) sturing kunnen geven, vanuit de opdracht, aan de bij de keten betrokken partijen.

Specialistische kennis én breed overzicht

- Het profiel van de Hbo-Bestuurskundige wordt steeds belangrijker binnen de organisatie. Specialisten worden steeds vaker vervangen door algemenere functies. *“Het is goed als je een globaal inzicht hebt”* merkt een respondent in dit verband op, maar voegt er overigens wel aan toe: *“Maar het is ook goed als je jezelf kunt specialiseren”*.
- In relatie tot dit laatste wijzen diverse respondenten op het belang van het *“Opvullen van het profiel met specifieke kennisvelden”*, bijvoorbeeld over volkshuisvesting, overheidsfinanciën. *“De vaardigheden van programmanagers wordt steeds belangrijker ten aanzien van procesmanagement. Daarbij is een basis in financiële kennis erg belangrijk”*. Aanbevolen wordt om, wat dit laatste betreft, het profiel in meer uitvoerend zin te typeren.

Persoonlijke ontwikkeling en omgaan met multi-etnische problemen

- Op het terrein van de persoonlijke ontwikkeling wordt opgemerkt dat een Hbo-Bestuurskundige 'zichzelf heel goed moet kennen' om beroepsmatig goed te kunnen functioneren. Wat gemist wordt in het profiel is het vermogen om mensen te binden.
- Kennis van en aandacht voor multi-etnische problematiek - onder andere een goed zicht hebben op hoe binnen verschillende etnische groepen over arbeid gedacht wordt - is onontbeerlijk in het grootstedelijke gebied. De Hbo-Bestuurskundige is / wordt steeds meer een netwerker en sociaal makelaar. Verwacht wordt daarom dat het profiel zich zal ontwikkelen in de richting van netwerkcoördinator / aanjager.
- Daarmee samenhangend zijn goede mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden onontbeerlijk: *“Schrijfvaardigheid moet top zijn”*.

De bacheloropleiding

De studieduur van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde aan de Hogeschool van Amsterdam duurt vier jaar. De studenten zullen vanaf het begin van hun opleiding kennis maken met en deelnemen aan de praktijk. Delen van de opleiding zullen zich fysiek in de Amsterdamse wijken afspelen en praktijkopdrachten en gastdocenten uit de praktijk vormen belangrijke onderdelen van het curriculum.

De opleiding heeft een sterke theoretische basis in de disciplines recht, politicologie, sociologie, economie en organisatiekunde. Vooral in de eerste twee jaar van de opleiding zal er veel aandacht worden gegeven aan het leggen van het theoretische fundament dat de Hbo-Bestuurskundige nodig heeft. Onderzoek ter verbetering van de beroepspraktijk neemt een belangrijke plaats in binnen de opleiding. Aangezien het onderzoekscentrum, het Urban Lab, net als de opleiding Bestuurskunde, deel uit maakt van het arrangement Urban Management, zal de opleiding zich continu kunnen aanpassen aan de nieuwste inzichten. Flexibiliteit is een belangrijk kenmerk van de toekomstige Bestuurskundigen. Een belangrijke vaardigheid binnen de opleiding is dat de Hbo-Bestuurskundigen op adequate wijze onderzoeksrapporten kunnen interpreteren en deze in een bredere context kunnen plaatsen. Daarnaast moeten zij zelf goed zijn in het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.

Opmerkingen van de respondenten bij het opleidingsprofiel van de hbo-bachelor Bestuurskundige

Instemming

- Er is veel vraag naar Hbo-Bestuurskundigen. *“Goed Initiatief!”* Men is positief over de komst van de opleiding. Er lijkt een breed draagvlak aanwezig.
- *“Als overheid willen we graag flexibele mensen die van taak kunnen veranderen mocht dit, in verband met bijvoorbeeld bezuinigingen, nodig zijn”.*
- Belangrijk dat er verbanden zijn met de master en het Urban Lab. De praktijkgerichte lessen hebben een duidelijke meerwaarde, omdat bepaalde functies alleen op basis van (enige) praktijkervaring goed in te vullen zijn.
- *“Verfrissend!”*. Positief dat deze ontwikkeling vanuit het hbo komt: *“Universitaire juridische opleidingen kunnen ook wel wat praktijk gebruiken”.*
- Algemeen, breed opleiden is goed. Stages en praktijk zijn belangrijk.
- Stedelijke inkadering is relevant. *“Het gaat om opleiden in en met de stad. Omdat de opleiding in Amsterdam zit kunnen er sterke samenhangen met de gemeente, woningbouwcorporaties, zorg en welzijn tot stand komen”.*
- Komt er een duale variant?

Instemming, mits ...

- er aangesloten wordt op ‘wat er in de praktijk leeft’. Voorkom de zoveelste brede opleiding; bij bestuurskunde kan men juist heel praktische te werk gaan. Ervaring op een inhoudelijk terrein is van belang. Zo merkt een respondent op dat: *“Onderwijs (als beleidsterrein) apart gehouden moet worden”*, omdat dit *“Een te specifiek terrein is”*.
- men er voor zorgt dat de studenten weten wat er in de wijken speelt: *“Alleen beleid maken is niet voldoende”*.

- er veel aandacht is voor de goede verhouding tussen: "*Programmamanagement en procesmanagement*".
- er rekening mee wordt gehouden dat, gezien de verdeling over portefeuilles, er binnen een gemeente meestal sprake is van een grotere opsplitsing tussen beleidsterreinen dat binnen de opleiding (wellicht) gesuggereerd wordt.

Instemming, maar ook wo niveau is vereist

- Enkele respondenten zijn voorstander van het gebruik maken van al aanwezig wo capaciteit bestuurskunde: "*Voorkeur aan wo'ers voor senior functies*". Overigens wordt daaraan toegevoegd dat een specifieke hbo-opleiding bestuurskunde een grote meerwaarde binnen het hbo-onderwijs en dat er behoefte is binnen de organisaties aan deskundigheid op dit niveau.

De HvA zal de opmerkingen gemaakt bij het profiel van de Hbo-bestuurskundige en het profiel van de bacheloropleiding meenemen bij de verdere uitwerking of aanscherping van het opleidingsprofiel van de hbo-bachelor Bestuurskunde.

2.3 Blauwdruk hbo-master Urban Management

Grootstedelijke ontwikkelingen veranderen de stad in razendsnel tempo: Amsterdam-Noord wordt 'uitgerold', hele wijken gaan grondig in de revisie en participatieprojecten schieten als paddenstoelen uit de grond. Daarmee groeit ook het besef dat het aansturen van grootstedelijke ontwikkelingen door de hoge complexiteit en hoge dynamiek van de Amsterdamse metropool een gezamenlijke, en een eigen, aanpak vraagt. Meerdere partijen zijn betrokken bij de ontwikkelingen van de stad Amsterdam, zoals de gemeente, woningcorporaties en private- en maatschappelijke organisaties. Deze partijen proberen steeds vaker met betrokken burgers en de plaatselijke middenstand complexe maatschappelijke problemen aan te pakken.

Urban Management biedt die integrale benadering en is gericht op het adequaat aanpakken van complexe grootstedelijke vraagstukken. Daarbij is het zinvol onderscheid te maken tussen de inhoud: 'Waar richt Urban Management zich op?' en het proces: 'Hoe werken diverse actoren samen?'.

Waar richt Urban Management zich op?

Grote steden zien zich geconfronteerd met een veelheid van complexe vraagstukken zoals bijvoorbeeld: (her)ontwikkeling van gebieden, verkeer en vervoer, integratie van minderheden, economische ontwikkeling, huisvesting en het verduurzamen van de stad. Typerend is dat veel vraagstukken met elkaar samenhangen en nieuwe

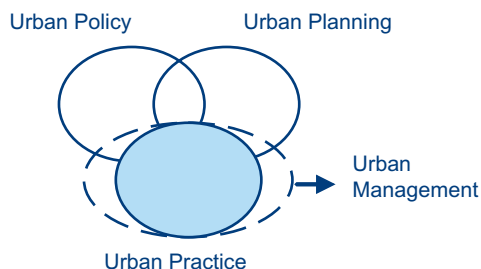
kansen kunnen genereren voor de stad. Dat impliceert dat een sectoraal gerichte aanpak van grootstedelijke problemen niet (meer) werkt en een multidisciplinaire aanpak nodig is. Succesvol Urban Management werkt integraal en zoekt naar multidisciplinaire oplossingen.

Hoe werken diverse actoren samen?

Dergelijke integrale en multidisciplinaire oplossingen maken Urban Management tot een uitdaging. Er is immers - noodzakelijkerwijs - een veelheid aan actoren en organisaties die zich met Urban Management bezighouden. Allereerst de gemeente en de stadsdelen die een politiek mandaat hebben om stedelijke problemen aan te pakken. Voor gemeenten is de centrale uitdaging om diensten goed te laten samenwerken en adequate allianties aan te gaan met andere maatschappelijke actoren. Dit zijn organisaties die grote invloed hebben op de fysieke, sociale en economische vormgeving van de stad. Ook spelen burgers een rol in Urban Management via allerlei vormen van bewonersparticipatie. Gezien het aantal betrokken actoren is Urban Management een vraagstuk van multi-level governance: verschillende typen actoren op diverse schaalniveaus zijn bij het proces betrokken.

Profiel Urban Manager

Bovenstaande maakt dat er vraag is naar deskundigheidsbevordering van huidige professionals en naar een nieuwe professional: de Urban Manager. Er zijn in toenemende mate mensen nodig die over de grenzen van hun eigen domein heen kunnen kijken om beleidsinterventies succesvol te laten verlopen. Uit onderzoek blijkt dat de meeste universitaire masteropleidingen zich met name richten op beleidsvorming of op de harde kant van gebiedsontwikkeling. Deze zijn aan te duiden als respectievelijk *Urban Policy* en *Urban Planning*. In het spanningsveld van *Urban Policy*, *Urban Planning* en *Urban Practice* legt de hbo-master Urban Management vooral nadruk op de praktijk met een kleine overlap naar de andere dimensies.

Beroepscompetentieprofiel Urban Manager

- De Urban Manager is een professionele manager, die in staat is op integrale wijze sturing te geven aan het verkrijgen van antwoorden op grootstedelijke vraagstukken. Hij realiseert dit vanuit funderend publiek management (multi-level governance) in combinatie met visie op stedelijke ontwikkelingen en expertise op het gebied van grootstedelijke dilemma's, stadssociologie en grootstedelijke dynamiek.
- De Urban Manager versterkt zijn uitvoeringskracht door het inzetten, uitvoeren en benutten van handelingsgericht onderzoek: hij is gericht op wat werkt en wat communiceerbaar is. Ervaring met actuele grootstedelijke vragen, projecten en handelingsgerichte onderzoeken is tijdens het studietraject opgedaan binnen het onderzoeks- en praktijkcentrum (Urban Lab).
- De Urban Manager heeft verstand van sturingsmodellen en van een diversiteit aan managementtechnieken en weet deze adequaat in te zetten vanuit effectieve communicatieve en sociale vaardigheden.
- De Urban Manager weet politieke en beleidsmatige keuzes van verschillende coalitieorganisaties om te zetten in bestuurlijke-, organisatorische- en verantwoordingsarrangementen, en deze vervolgens vorm te geven en uit te (laten) voeren in concrete activiteiten.
- De Urban Manager functioneert succesvol in leidinggevende en/of faciliterende (staf)functies in de - multidisciplinaire - publieke sector op de diverse bestuursniveaus, van het lokale tot en met het Europese/internationale bestuursniveau. Voorbeelden van dergelijke doorgroeifuncties zijn:
 - organisatie- en managementfuncties bij gemeenten, provincies en rijk;
 - coördinerende functies bij sociale diensten;
 - staffuncties bij non-profit organisaties zoals woningcorporaties en ziekenhuizen;
 - directiesecretaris bij publiekrechtelijke zelfstandige organisaties of verzelfstandigde overheidsdiensten;
 - projectleider bij publiek-private samenwerkingsprojecten;
 - programmamanager op het gebied van actuele vraagstukken.

Opmerkingen van de respondenten bij het profiel van de Urban Manager

Het hierboven geschetste profiel van de Urban Manager roept twee hoofdreacties op. De ene is dat het profiel nauw aansluit bij de ontwikkelingen in het veld en als vernieuwend wordt beschouwd en anderzijds worden, dat gezegd hebbend, suggesties gedaan voor de verdere optimalisering van het profiel.

Het profiel is goed maar moet verder aangescherpt worden

Een veel voorkomende algemene opmerking is dat de manager een *“Politieke antenne”* moet hebben: *“Essentiële kerncompetenties zijn feeling voor bestuurlijke verhoudingen en bevoegdheden”* en *“Het vermogen zich te kunnen handhaven door strategische en politieke gevoeligheid te hebben”*. Een respondent merkt op: *“Ik mis politiek-bestuurlijke gevoeligheid in het profiel”* en voegt er aan toe: *“De relatie met burgers, het betrekken van burgers dient ook aandacht te krijgen.”* Een ander vult aan dat een Urban Manager moet kunnen werken: *“Vanuit vragen vanuit de wijk, minder vanuit regels”*. Een tweede veel voorkomende aanvulling betreft het inzicht in de financiële huishouding en geld- en subsidiestromen binnen een gemeente.

Daarnaast wordt aanbevolen in het profiel ook aandacht te besteden aan de samenwerking met de culturele sector (*“maar daarvoor zijn wel specifieke competenties nodig”*), aan city marketing en aan internationale contacten en samenwerking.

Naast deze meer inhoudelijke aspecten van de functie wordt er ook gewezen op de persoonlijkheid van de Urban Manager. Van belang is: *“Persoonlijk leiderschap, initiatief willen nemen en, waar nodig, onafhankelijkheid durven tonen”*. In samenhang daarmee wordt er op gewezen dat een Urban Manager dient te beschikken over communicatieve vaardigheden (*“deze meer benadrukken”*), harde management skills, projectmanagement vaardigheden, innovatie- en veranderingscompetenties, flexibiliteit, daadkracht en geduld (*“mededogen met anderen”*).

Samengevat betekent dit voor het profiel dat een Urban Manager: *“Vertrouwen wekt door deskundigheid en houding en kennis heeft van de sociale en ruimtelijke impact van de realisatie van ontwikkelingen”*.

Het profiel is “heel breed” en dient inhoudelijk toegespitst te worden

In zekere zin in aansluiting op het bovenstaande is er een groep respondenten die ervoor pleit om binnen de rol van Urban Manager, op zijn minst een specialisatie aan te brengen. *“Zoals het er nu staat gaat het om een schaap met vijf poten”. Het gaat om competenties die je door jaren ervaring aanleert*. Men stelt dat er wel behoefte is aan Urban Managers maar dan met een wat beperkter, meer inhoudelijk profiel. Volgens een respondent *“Is er een groeiend protest vanuit de samenleving tegen managers die weinig of niets weten. Een te algemene invulling van het profiel van de Urban Manager voedt deze stroming”*. Er wordt voor gepleit dat een Urban Manager *“eerst een specialisme heeft”*. Een ander merkt op: *“deze discipline, dit vak vraagt ook om een inhoudelijke invalshoek, zoals ruimtelijke economie”*. Een ander stelt dat er te weinig kennis van vakgebieden is: *“Om serieus genomen te worden moet je toch inhoudelijke kennis hebben”*.

Eén van de respondenten merkt op dat de opschaling in Nederland zal toenemen waardoor er meer grotere gemeenten ontstaan met een stedelijke problematiek. Hierdoor neemt het belang van Urban Managers, “*met name binnen stadsdelen*”, toe. Een ander voegt hieraan toe: “*Er is behoefte aan Urban Managers, maar of die er door de huidige bezuinigingsronde zullen komen?*”.

Een enkele respondent merkt ten slotte op dat het aanbeveling verdient om (ook) te denken aan professionalisering door scholing: “*Upgraden van bestaande functies... De masteropleiding zou voor mensen met ervaring moeten zijn*”. Enkele respondenten menen dan ook dat het hier meer om een academische dan om een hbo opleiding gaat.

De masteropleiding

De master Urban Management is een deeltijdopleiding die zich richt op deelnemers die enkele jaren relevante werkervaring hebben. Het is een professional master en kenmerkt zich door sterke praktijkgerichtheid ‘Urban Practice’, handelingsgericht onderzoek en het versterken van de uitvoeringskracht. Door nadruk te leggen op de ‘practice’ krijgt de master een eigen ‘couleur locale’. Deelnemers worden opgeleid tot Urban Manager; een senior professional die in staat is verantwoordelijkheid te dragen om maatschappelijke problemen en vraagstukken tot een oplossing te brengen.

Onderzoek dat wordt uitgevoerd door het onderzoeks- en praktijkcentrum (het Urban Lab) is mede bepalend voor de invulling van de masteropleiding. Omdat het onderzoek direct gerelateerd is aan de behoeften van de belanghebbende organisaties, wordt de relatie met de beroepspraktijk gewaarborgd. Door zélf onderzoek te doen naar maatschappelijke problemen wordt een duidelijke relatie gelegd tussen onderwijs, onderzoek en de praktijk. Het onderwijs wordt dan ook verzorgd door praktijkexperts uit het werkveld én door vooraanstaande docenten.

De hbo-master Urban Management bestaat uit twee studie jaren en is opgebouwd langs vier modulen van een halfjaar, elk afgerond met een week onderwijs bij en door een buitenlandse partner. De voertaal van de masteropleiding is Nederlands. Elke module kenmerkt zich door een ‘Urban Issue’. Dit is een actueel grootstedelijk vraagstuk in de vorm van een praktijkopdracht waar gezamenlijk aan gewerkt wordt. Flankerend aan de opdracht staan theoriecolleges. Het multidisciplinaire karakter in de opleiding kent twee funderende pijlers: één betreft inhoudelijke colleges door HvA-lectoren en gastdocenten uit de praktijk en bij de andere pijler gaat het om publiek management. Het behelst dus project- én programmamanagement in het

publieke domein. De belangrijkste doelgroep bestaat uit managers en medewerkers uit het publieke domein: van gemeenten, woningcorporaties, politie, zorginstellingen en andere maatschappelijke ondernemingen.

Opmerkingen van de respondenten bij het opleidingsprofiel van de hbo-master Urban Management

In het algemeen stemt men in met het opleidingsprofiel. De gemaakte opmerkingen – die overigens in het verlengde liggen van de bij het profiel gemaakte kanttekeningen - kunnen als volgt worden gerubriceerd.

Besteed veel aandacht aan inhoudelijke aspecten

zoals: migranten problematiek, ondernemerschap, gemeentelijke financiën, financiële modellen, *“hoe werkt de politiek?”*, bestuurskunde, ruimtelijke ordening, etc.

Besteed veel aandacht aan algemene kerncompetenties

- Zorg voor uitstekende contactuele vaardigheden.
- Zorg dat een Urban Manager draagvlak kan creëren door middel van netwerken maar ook door middel van nieuwe media zoals Twitter, Facebook, etc.
- *“Er moet volgens mij goed gekeken worden naar action learning methodiek... Creativiteit, verbinden, schakelen en duurzaamheid zijn belangrijk”*.
- Leer de Urban Manager te functioneren als een go-between die de intersectorale samenwerking kan bevorderen. *‘The best of two worlds (mensen & stenen)’*.
- Zorg voor kennis en inzicht in - instrumenten voor - beleidsimplementatie.

Besteed veel aandacht aan de koppeling van praktijk aan theorie

- Ontwikkel kerncompetenties door middel van casussen en rollenspelen.
- Sluit aan op, werk eventueel samen, met burgerinitiatieven.
- Zorg voor een ruime inbreng van mensen uit de praktijk / gastdocenten: *“Werk als opleiding vraaggericht”*. Ga in op vragen uit praktijk en beleid. Met name in het Urban Lab.
- Bouw relatie ‘opleiding – Urban Lab’ uit!

Naar analogie van de hbo-bachelor Bestuurskunde zal de HvA opmerkingen gemaakt bij de profielen van de Urban Manager en de masteropleiding meenemen bij de verdere uitwerking van het opleidingsprofiel van de hbo-master Urban Management.

3 Macrodoelmatigheid

Om een beeld te krijgen van de arbeidsmarktvaart naar Hbo-Bestuurskundigen en Urban Managers zijn, in onderzoeksfase 2, enquêtes gehouden onder P&O-ers en managers in relevante werkvelden. De enquêtes zijn gebaseerd op de door de HvA ontwikkelde blauwdrukken voor de nieuwe opleidingen *hbo-bachelor Bestuurskunde* en de *hbo-master Urban Management*. De resultaten van onderzoeksfase 1, in casu de door de sleutelfiguren bij de eerste versie van de blauwdrukken gemaakte opmerkingen, zijn verwerkt in de profielen die in onderzoeksfase 2 zijn voorgelegd zijn. Zie bijlage 2 voor de vragenlijsten die in de tweede onderzoeksfase gebruikt zijn.

3.1 Doelmatigheid hbo-bachelor Bestuurskunde

3.1.1 De mening van sleutelinformanten

De gesprekken met sleutelfiguren tijdens fase 1 van het onderzoek leveren een eerste beeld op van de macrodoelmatigheid van de hbo-bachelor Bestuurskunde. Dit beeld wordt hier beknopt weergegeven.

De uitwerking van het in fase 1 aan de sleutelpersonen voorgelegde beroepsprofiel wordt nog al eens als te steriel beoordeeld. Dit komt tot uiting in bijvoorbeeld een te klassieke verhouding theorie/praktijk en een te weinig integratief en innovatief programma. De tendens is dat meer verantwoordelijkheid bij de professional wordt gelegd. De sleutelfiguren hebben onder andere de volgende associaties bij het profiel: interface tussen burger en overheid, mensenwerk, geen staffunctie, zoek aansluiting met de omgeving en de praktijk ter onderscheiding met een bestuurskunde 'sec'. Daarbij is meer inhoudelijke kennis op deelgebieden gewenst: 80 procent bestuurskunde en 20 procent thematisch (inclusief het vermogen om zich in bepaald thema in te werken en eigen te maken, maar ook het vermogen om te switchen van beleidsterrein naar beleidsterrein).

Doelmatigheid hbo-bachelor Bestuurskunde

- Door de meeste sleutelfiguren wordt een groeiende behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen geconstateerd.

- Doelmatigheid hangt in belangrijke mate af van onderscheidend vermogen (vereist sterke verankering met – problematiek van – het lokale werkveld). Veel aandacht besteden aan positionering van de opleidingen!
- Door de bezuinigen vanwege de kredietcrisis is momenteel sprake van een dip, maar naar verwachting neemt de vraag binnen vijf jaar weer toe mede door opkomende vergrijzing.
- Concurrentie wordt verwacht uit: urban planning, verkeerskunde, planologie, stedenbouw, incompany managementleergangen, MBA's en gemeenschappelijke leergangen G4.

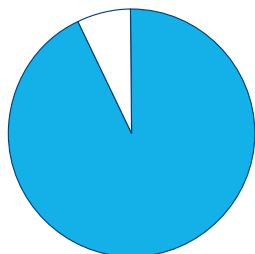
Al met al bieden de uitkomsten van de gesprekken met de sleutelfiguren voldoende aanknopingspunten voor het trekken van de conclusie dat het beschreven beroepsprofiel feitelijk existeert. Er zijn voldoende indicaties voor de constatering dat de behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen nu en in de nabije toekomst zal aantrekken.

3.1.2 Resultaten enquête

Om de arbeidsmarktvrage vast te stellen is de, naar aanleiding van de door de sleutelfiguren gemaakte opmerkingen, aangescherpte blauwdruk van de hbo-bachelor Bestuurskunde voorgelegd aan P&O-functionarissen en managers uit de relevante branches/werkvelden. De uitkomsten daarvan worden hier gepresenteerd. De resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op de responsgroep van in totaal 31 personen (zie hoofdstuk 1).

Figuur 1 – Voorkomen van Hbo-Bestuurskundigen

A - Voorkomen van de Hbo-Bestuurskundige

■ (vergelijkbaar) profiel komt voor □ profiel komt niet voor

Het profiel van de Hbo-Bestuurskundige of een daarmee vergelijkbaar profiel komt in bijna driekwart van de onderzochte organisaties voor. De overige respondenten geven aan elementen uit het profiel te herkennen en slechts 7 procent van de onderzochte organisaties heeft geen enkel raakvlak met het profiel (zie figuur 1 en tabel 6).

Tabel 6 – Voorkomen Hbo-Bestuurskundige in de onderzochte organisaties

	Percentages
Profiel komt voor	32%
Vergelijkbaar profiel komt voor	39%
Elementen uit profiel komen voor	22%
Profiel komt niet voor	7%
Totaal (= 100%)	31

In de onderzochte organisaties komt het profiel van de Hbo-Bestuurskundige of een daarmee vergelijkbaar profiel in de volgende functiebenamingen voor.

- Beleidsmedewerker
- Adviseur
- Beleidadviseur
- Onderzoeker
- Beleidscoördinator
- Kwaliteitsmanager
- Manager
- Afdelingsmanager
- Klantmanager
- Procesregisseur
- Procesmanager
- Procesbegeleider
- Programmamanager
- Projectontwikkelaar
- Projectleider
- Projectmanager
- Projectmedewerker
- Senior opbouwwerker
- Raad van bestuur
- Consultant
- Directeur
- Public Affairs Manager
- Reclasseringsmedewerker
- Veiligheidscoördinator
- Zakelijk leider
- Kwaliteitszorgmedewerker
- Vastgoedmanager

Opvallend zijn de wijdverbreide beroepsmogelijkheden, o.a. ook functies als vastgoedmanager, veiligheidscoördinator etc. Hoewel de onderzochte organisaties variëren in het aantal werkzame fte's Hbo-Bestuurskundigen, ligt het zwaartepunt van het aantal bestuurskundigen bij de meer omvangrijke organisaties, zoals de gemeentelijke diensten van Amsterdam. Vijfendertig procent van de onderzochte organisaties heeft meer dan 25 fte's aan Hbo-Bestuurskundigen of een vergelijkbaar profiel in dienst.

Tabel 7 – Percentageverdeling aantal Hbo-Bestuurskundigen in de onderzochte organisaties (in fte's)

Aantal Hbo-Bestuurskundigen (fte's)	Percentages
1	10%
2 – 5	24%
5 – 15	21%
15 – 25	10%
> 25	35%
Totaal (= 100%)	29

In de onderzochte organisaties werken in totaal 764 fte's met het profiel van een Hbo-Bestuurskundige of daarmee vergelijkbaar profiel. Het gaat gemiddeld om 26 fte's. De respondenten schatten in de dat hun organisatie in de komende 5 tot 10 jaar meer bestuurskundigen zal aantrekken (zie tabel 8). Daarbij geeft ruim 55 procent van de onderzochte organisaties aan dat de behoefte aan bestuurskundige medewerkers - binnen alle organisaties die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden - in de komende tijd zal gaan toenemen.

Tabel 8 – Gemiddeld aantal Hbo-Bestuurskundigen nu, over 5 jaar en over 10 jaar

Gemiddeld aantal per organisatie (in fte's)		
Momenteel	Over 5 jaar	Over 10 jaar
26	29	37

Het blijkt dat in absolute zin het grootste gedeelte van de huidige werkgelegenheid voor Hbo-Bestuurskundigen terug te vinden is bij de gemeentelijke diensten van Amsterdam. De cijfers uit tabel 9 maken duidelijk dat de werkgelegenheid, voor wat betreft de organisaties die deelgenomen hebben aan het onderzoek in de eerste jaren min of meer hetzelfde blijft en daarna zal toenemen.

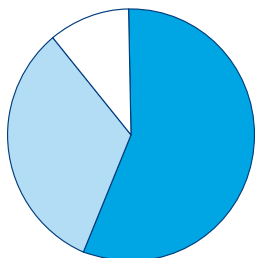
Tabel 9 – Verdeling voorkomen beroepsprofiel Hbo-Bestuurskundigen nu en in de toekomst naar sector

Branche	Fte's 2010	Fte's 2015	Fte's 2020
Gemeentelijke diensten Amsterdam	278	273	437
Maatschappij en welzijn	222	210	200
Wonen, omgeving en bouw	159	165	202
Overig	105	206*	248*
Totaal	764	854	1.087

* Gecorrigeerd voor afwijkende N.

Figuur 2 – Behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde

B - Behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde

- (Ze) grote behoefte aan afgestudeerden
- Geringe behoefte aan afgestudeerden
- Weinig of geen behoefte aan afgestudeerden

Ruim 55 procent van de onderzochte organisaties verwacht dat er in (zeer) grote mate behoefte is aan afgestudeerden van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde (zie figuur 2). Daarbij verwacht bijna 80 procent van de respondenten dat de gesignaleerde behoefte zich binnen nu en 5 jaar zal voordoen.

Tabel 10 – Arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden Hbo-Bestuurskundigen, uitgesplitst naar branche in percentages

Branche	(Ze) grote behoefte aan afgestudeerden	Geringe behoefte aan afgestudeerden	Geen behoefte aan afgestudeerden	Totaal (= 100%)
Gemeentelijke diensten Amsterdam	43%	36%	21%	14
Maatschappij en welzijn	100%	0%	0%	5
Wonen, omgeving en bouw	67%	33%	0%	9
Overig	0%	100%	0%	1
Totaal	59%	31%	10%	29

Tabel 10 geeft inzicht in de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerde Hbo-Bestuurskundigen uitgesplitst naar branche. Alle vijf de organisaties binnen de branche Maatschappij en welzijn verwachten een (zeer) grote behoefte aan afgestudeerde Hbo-Bestuurskundigen. Ook bij de gemeentelijk diensten Amsterdam en de werkvelden binnen het domein 'wonen, omgeving en bouw' liggen er duidelijke kansen voor afgestudeerden van de beoogde opleiding.

Tabel 11 – Frequentie concurrerende opleidingen voor de hbo-bachelor Bestuurskunde

Naam opleiding	Aantal keren genoemd als concurrent (eerste en tweede voorkeur)
Hbo-bachelor Bedrijfskunde, specialisatie Projectmanagement	19
Hbo-bachelor Management, Economie en Recht	12
Hbo-opleiding Social Work	8
Post-hbo opleiding Public Management	5
Overig	5
Hbo-bachelor Rechten	1

De respondenten konden aangeven welke opleidingen het meest concurrerend zijn voor de hbo-bachelor Bestuurskunde. De hbo-bachelor Bedrijfskunde met de specialisatie Projectmanagement en de hbo-bachelor Management, Economie en Recht scoren op deze vraag hoog (zie tabel 11). De concurrentie van die opleidingen wordt door ongeveer de helft van de respondenten als (heel) sterk benoemd. Daar staat tegenover dat eveneens de helft van de respondenten stelt dat de inbedding van de opleiding in de metropool / grootstedelijke context een (zeer) grote meerwaarde heeft. Eén derde spreekt van 'enige meerwaarde'.

Soortgelijke percentages doen zich ook voor met betrekking tot de meerwaarde van het onderdeel zijn van het HvA-arrangement Urban Management. Ruim 70 procent voorziet een (zeer) grote meerwaarde.

3.1.3 Macrodoelmatigheid

Indien we beide onderdelen van de voorgaande paragraaf (enerzijds voorkomen van de Hbo-Bestuurskundige en anderzijds behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde) met elkaar in verband brengen, krijgen we het beeld dat in tabel 12 wordt gepresenteerd.

Evident is dat bijna alle respondenten (85 procent!) zowel behoefte heeft aan Hbo-Bestuurskundigen als aan afgestudeerden van de beoogde bacheloropleiding. Slecht vier respondenten zien wel een huidige en toekomstige behoefte op de arbeidsmarkt, maar geen directe behoefte aan afgestudeerden van de beoogde opleiding of visa versa.

Tabel 12 – Samenhang tussen het voorkomen van Hbo-Bestuurskundigen op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt en de behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde (gepercentageerd is per cel op het totaal; n = 27)

Voorkomen van Hbo-Bestuurskundigen	Behoefte aan afgestudeerden bacheloropleiding		Totaal (= 100%)
	ja	nee	
Ja	86%	7%	25
Nee	7%	0%	2
Totaal (= 100%)	25	2	27

De behoefte in cijfers: een voorzichtige prognose

Op grond van de in dit onderzoek aangetroffen behoefte op de arbeidsmarkt van Hbo-Bestuurskundigen is het mogelijk om een schatting te maken van de behoefte in de gehele populatie.

Als uitgangspunt voor de schatting wordt het aantal van 764 functionarissen genomen, dat momenteel binnen de onderzochte organisaties werkzaam is in het profiel van een Hbo-Bestuurskundige. Gemiddeld gaat het per organisatie om ongeveer 26 fte's. Die 764 functionarissen maken 4 procent uit van het totaal aantal van ca. 18.000 fte's in de onderzochte organisaties.

Tabel 13 geeft een beeld van het totaal aantal organisaties en fte's in de branches waarin het profiel van de Hbo-Bestuurskundige blijktens het onderzoek voorkomt. De categorie 'overig' is hier buiten beschouwing gelaten.

Tabel 13 – Aantal organisaties en werknemers (in fte's) per branche

	Aantal organisaties	Fte
Gemeentelijke diensten in grootstedelijke gebieden (regionaal)	120	25.254
Maatschappij en welzijn (landelijk)	1.800	70.000
Wonen, omgeving en bouw (woningcorporaties en ingenieursbureaus) (landelijk)	680	51.500
Totaal	2.600	146.754

Bronnen: werkenbijamsterdam.nl, binnenlandsbestuur.nl, telling 2008; FCB, 2010; verslag financieel toezicht woningcorporaties 2009, vereniging van woningcorporaties 'Aedes', branchevereniging ONRI.

Op grond van de gegevens uit tabel 13 wordt - onder aanname dat de responsgroep representatief is voor de gehele populatie en uitgaande van de hierboven berekende vier procent Hbo-Bestuurskundigen per organisatie - de omvang van het aantal fte's met een profiel van een Hbo-Bestuurskundige in de gehele landelijke populatie geschat op ca. 5.900. Rekening houdend met schattingsfouten zal de range grofweg liggen tussen de 5.500 en 6.300 fte's.

Hoeveel van deze fte's zijn werkzaam in de metropoolregio Amsterdam? Het aantal inwoners in deze metropoolregio kan gesteld worden op 25% van het landelijke aantal. Daarmee rekeninghoudend wordt de populatie beroepsbeoefenaren met het profiel van de Hbo-Bestuurskundige werkzaam als Urban Professional in de metropoolregio geschat op ca. 2.300 tot 2.700 fte's.

Vervangingsvraag en opleidingsvraag in de metropoolregio

Wordt de vervangingsvraag op 4 procent¹ gesteld, dan komt de jaarlijkse behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen c.q. Urban Professionals uit op 90 tot 110 fte's. De autonome groei in de behoefte wordt hier buiten beschouwing gelaten. Om in de vervangingsvraag te voorzien is - rekening houdend met 40-50 procent uitval tijdens de opleiding en een uitstroom van 60 procent van de afgestudeerden naar de arbeidsmarkt (bron: HO Monitor, 2009, cijfers HEO) - jaarlijks sprake van een *minimale* instroombehoefte van ca. 270 tot 330 studenten.

Het is aannemelijk dat niet *alle* afgestudeerde Hbo-Bestuurskundigen van de HvA die op de arbeidsmarkt instromen in aansluitende functies en branches terechtkomen. We veronderstellen dat die deficiënte wordt ingevuld door het aanpalende c.q. concurrerende opleidingsaanbod.

¹ Vervangingsvraag Hbo economie bedraagt 4 procent. Zie: ROA (2009). De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2014. Maastricht: ROA, pagina 35.

Het arbeidsmarktonderzoek levert de volgende kerngegevens op met betrekking tot de macrodoelmatigheid van de hbo-bachelor Bestuurskunde:

- Het profiel van de Hbo-Bestuurskundige of een daarmee vergelijkbaar profiel komt in bijna driekwart van de onderzochte organisatie voor;
- He meeste sleutelfiguren constateren een groeiende behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen;
- 55 procent van de onderzochte organisaties geeft aan dat de behoefte aan bestuurskundige medewerkers binnen organisaties die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden in de komende tijd zal gaan toenemen;
- 85 procent van de respondenten heeft zowel behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen als aan afgestudeerden van de beoogde bacheloropleiding;
- De helft van de respondenten schat in dat de inbedding van de opleiding in de grootstedelijke context een (zeer) grote meerwaarde heeft;
- Ruim 70 procent van de respondenten ziet de inbedding van de opleiding in het arrangement Urban Management als een (zeer) grote meerwaarde;
- Op basis van de populatiegegevens is er vanuit de metropoolregio sprake van een jaarlijkse instroombehoefte van 270 tot 330 studenten.

3.2 Doelmatigheid hbo-master Urban Management

3.2.1 De mening van sleutelinformanten

Evenals bij de bachelor het geval was, leveren de gesprekken met sleutelfiguren uit de eerste fase van het onderzoek ook een *eerste* beeld op van de macrodoelmatigheid van de hbo-master Urban Management. Dat beeld wordt hier beknopt weergegeven.

Het mastertraject Urban Management roept in belangrijke mate herkenning op: sluit nauw aan bij de behoefte en beleving en is werkelijk vernieuwend. Sommige sleutelfiguren spreken over het 'model van de toekomst'. Met andere woorden, de meerwaarde van de professionele master komt in meer dan voldoende mate tot uitdrukking.

Doelmatigheid hbo-master Urban Management

- Door de meeste sleutelfiguren wordt een groeiende behoefte aan Urban Managers geconstateerd. Wat voor de hbo-bachelor Bestuurskunde geldt, geldt ook voor de master. Door de bezuinigingen is momenteel een dip voelbaar, maar naar verwachting neemt de vraag over vijf jaar weer toe mede door opkomende vergrijzing.

- Er is een groeiende behoefte aan generalisten die buiten hun eigen vakgebied kunnen denken en handelen.
- Een projectmatige aanpak en een integrale benadering blijken essentiële bekwaamheden van een Urban Manager.

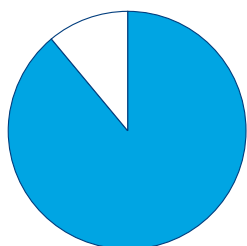
Vastgesteld kan worden dat het beroepsprofiel van de Urban Manager herkenbaar is en in de praktijk ook al voorkomt, zij het onder andere benamingen. De behoefte aan Urban Managers zal, aldus de sleutelfiguren, in de toekomst alleen maar aantrekken.

3.2.2 Resultaten enquête

Om de arbeidsmarkt vraag vast te stellen is de blauwdruk van de hbo-master Urban Management voorgelegd aan P&O-functionarissen en managers uit de relevante branches/werkvelden. In deze blauwdruk zijn de door de sleutelfiguren - overigens spaarzamere - gemaakte opmerkingen in fase 1 van het onderzoek verwerkt. De uitkomsten van de enquête worden hier gepresenteerd. De resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op de responsgroep van in totaal 57 personen (zie hoofdstuk 1).

Figuur 3 – Voorkomen van Urban Managers

A - Voorkomen van de Urban Manager

■ (vergelijkbaar) profiel komt voor □ profiel komt niet voor

Het profiel van de Urban Manager, dan wel de elementen of een vergelijkbaar profiel, komt in 90 procent van de onderzochte organisaties voor (zie figuur 3 en tabel 14). Twee van zes respondenten die het profiel momenteel niet binnen hun organisatie herkennen, hebben wel een toekomstige behoefte aangegeven.

Tabel 14 – Voorkomen Urban Managers in de onderzochte organisaties

	Percentages
Profiel komt voor	32%
Vergelijkbaar profiel komt voor	26%
Elementen uit profiel komen voor	32%
Profiel komt niet voor	10%
Totaal (= 100%)	57

De respondenten zien het profiel of een daarmee vergelijkbaar profiel in de volgende functiebenamingen terug. Kerntyperingen zijn onder andere: adviseren, manager, strategie, seniorniveau, project- en procesmatig werken.

- Accountant
- Adjunct directeur
- Adviseur
- Afdelingshoofd
- Afdelingsmanager
- Algemeen directeur
- Beleidsadviseur
- Beleidsmedewerker
- Buurtcoördinator
- Clustermanager
- Consultant
- Curator
- Directeur
- Gebiedsmanager
- Gebiedsontwikkelaar
- Hoofd ontwikkeling
- Hoofd stafafdeling
- Hoofd Strategie
- Communicatie medewerker
- Innovatie medewerker
- Interim-manager
- Ketenregisseur
- Manager
- Procesbegeleider
- Procesmanager
- Programmadirecteur
- Programmamanager
- Projectleider
- Projectmanager
- Regiomanager
- Senior adviseur
- Senior Bestuursadviseurs
- Senior projectleider
- Stadsmarinier
- Strategisch beleidsadviseur
- Teamleider
- Teammanager

Het aantal Urban Managers in de onderzochte organisaties (zie tabel 15) is gelijkmatig verdeeld.

Tabel 15 – Percentageverdeling aantal Urban Managers in de onderzochte organisaties (in fte's)

Aantal Urban Managers (fte's)	Percentages
1	13%
2 - 5	28%
5 – 15	21%
15 – 25	21%
> 25	17%
Totaal (= 100%)	47

In de onderzochte organisaties werken in totaal 1.735 fte's met het profiel van een Urban Manager of daarmee vergelijkbaar profiel (gemiddeld 37 fte's). Volgens de respondenten zal het gemiddelde aantal Urban Managers binnen hun organisatie over 5 tot 10 jaar toe gaan nemen (zie tabel 16). Illustratief is dat 60 procent van de onderzochte organisaties inschat dat het aantal Urban Managers zal gaan toenemen binnen alle organisaties die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden.

Tabel 16 – Gemiddeld aantal Urban Managers nu, over 5 jaar en over 10 jaar

Gemiddeld aantal per organisatie (in fte's)		
Momenteel	Over 5 jaar	Over 10 jaar
37	40	56

Het blijkt dat in absolute zin het grootste gedeelte van de huidige werkgelegenheid voor Urban Managers terug te vinden is bij de gemeentelijke diensten van Amsterdam. De cijfers uit tabel 17 maken duidelijk dat dit voor wat betreft de organisaties, die deelgenomen hebben aan het onderzoek, in de nabije toekomst licht zullen dalen en daarna weer aantrekken tot boven het niveau van 2010.

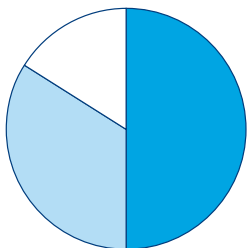
Tabel 17 – Verdeling voorkomen beroepsprofiel Urban Managers nu en in de toekomst naar sector

Branche	Fte's 2010	Fte's 2015	Fte's 2020
Gemeentelijke diensten Amsterdam	849	702	849
Maatschappij en welzijn	630	649	720
Consulting	9	6	5
Wonen, omgeving en bouw	6	6	6
Andere gemeente	25	20	-
Overig	216	492*	1.046*
Totaal	1.735	1.875	2.626

* Gecorrigeerd voor afwijkende N.

Figuur 4 – Behoeftte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management

B. Behoeftte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management

- (Ze^er) grote behoefte aan afgestudeerden
- Geringe behoefte aan afgestudeerden
- Weinig of geen behoefte aan afgestudeerden

De helft van de onderzochte organisaties geeft aan (zeer) grote behoefte te hebben aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management (zie figuur 4 en tabel 18). Daarbij verwacht bijna 70 procent van de respondenten dat de gesignaleerde behoefte zich binnen nu en vijf jaar zal voordoen. De behoefte speelt zich vooral af binnen de gemeentelijke diensten van Amsterdam (zie tabel 18).

Tabel 18 – Arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden Urban Managers, uitgesplitst naar branche in percentages

Branche	(Ze ^e r) grote behoefte aan afgestudeerden	Geringe behoefte aan afgestudeerden	Geen behoefte aan afgestudeerden	Totaal (= 100%)
Gemeentelijke diensten Amsterdam	53%	32%	15%	41
Maatschappij en welzijn	34%	33%	33%	3
Consulting	67%	0%	33%	3
Wonen, omgeving en bouw	0%	100%	0%	1
Andere gemeente	100%	0%	0%	1
Overig	29%	57%	14%	7
Totaal	50%	34%	16%	56

De respondenten konden in de telefonische enquête aangeven welke aanverwante opleidingen het meest zullen concurreren met de beoogde hbo-master Urban Management. Hierop is verschillend gereageerd, waarbij de universitaire master Plano-

logie en de master in Projectmanagement (MBA) als meest concurrerende opleidingen genoemd zijn (zie tabel 19).

Tabel 19 – Frequentie concurrerende opleidingen voor de hbo-master Urban Management

Naam opleiding	Aantal keren genoemd als concurrent (eerste en tweede voorkeur)
Universitaire master Planologie	19
Master in projectmanagement (MBA)	15
Post-hbo opleiding Public Management	13
Universitaire master (Stads-) Sociologie	12
Universitaire master (Stads-) Economie	12
Hbo-master Social Work	9
Overige	9
Universitaire master Geografie	1
Hbo-bachelor Bedrijfskunde, specialisatie Projectmanagement	1

De concurrentie van die opleidingen wordt door bijna 60 procent van de respondenten als (heel) sterk benoemd. Daar staat tegenover dat 42 procent van de respondenten inschat dat de inbedding van de opleiding in de context van een metropoolregio een (zeer) grote meerwaarde heeft. Meer dan de helft van de respondenten spreekt van 'enige meerwaarde'.

Soortgelijke percentages komen voor met betrekking tot de meerwaarde van het onderdeel zijn van het HvA-arrangement Urban Management. Ruim 40 procent voorziet een (zeer) grote meerwaarde.

Deelname aan hbo-master Urban Management

De masteropleiding zal niet worden bekostigd door het ministerie van OCW, maar zal gefinancierd worden uit de bijdragen van de (werk)studenten. In de praktijk zullen de organisaties waar de studenten in dienst zijn, die kosten (grotendeels) voor hun rekening nemen. Uit tabel 20 blijkt dat 44 procent van de onderzochte organisaties overweegt om medewerkers deel te laten nemen aan de beoogde hbo-master Urban Management. Iets meer dan een derde van de organisaties verbindt er condities aan.

Tabel 20 – Deelname aan hbo-master Urban Management

Zal uw organisaties medewerkers laten deelnemen?	Percentages
Ja, zeer zeker	4%
Ja, wordt zeker overwogen	40%
Nee, niet zonder meer	35%
Nee	21%
Totaal (= 100%)	52

De jaarlijkse kosten (inschrijfgeld, leermiddelen enzovoort) worden geraamd op ongeveer 6.000,- euro. In principe is ruim 80 procent van de respondenten bereid en in staat om de kosten van de opleiding te dragen. De meeste van deze organisaties verbinden daar wel de volgende voorwaarden aan: 'nadat de opleiding zich bewezen heeft', 'mits de opleidingskosten verrekend kunnen worden' en vooral 'mits aan condities van financiële en praktische aard voldaan is' (zie tabel 21).

Respondenten, die (momenteel) niet bereid zijn de kosten van de opleiding te dragen, hebben dat onder meer als volgt verwoord: 'eenmansbedrijf en deze bijscholing niet nodig', 'geen concrete behoefte', 'nu te maken met bezuinigingen', 'in betere tijden' etc.

Tabel 21 – Financiering hbo-master Urban Management

Bent u bereid en in staat om de kosten van de opleiding te dragen?	Percentages
Ja, direct	11%
Ja, nadat opleiding zich bewezen heeft	25%
Ja, mits opleidingskosten verrekend kunnen worden	11%
Ja, mits aan condities van financiële en praktische aard voldaan is	34%
Nee, in geen geval	19%
Totaal (= 100%)	44

Bij iets meer dan de helft van de onderzochte organisaties is de functie van Urban Manager inpasbaar in het functiegebouw. Tabel 22 laat daarbij zien dat bijna driekwart van de respondenten binnen de huidige functiewaarderingsstructuur voldoende mogelijkheden ziet om afgestudeerden van de masteropleiding in te schalen overeenkomstig hun niveau.

Tabel 22 – Inpasbaarheid van Urban Managers in het functiegebouw

Biedt de huidige functiewaarderingstructuur naar uw mening voldoende mogelijkheden om afgestudeerden van de masteropleiding in te schalen overeenkomstig hun niveau?	Percentages
Ja	73%
Nee	27%
Totaal (= 100%)	49

3.2.3 Macrodoelmatigheid

De combinatie van de beide onderdelen uit de voorgaande paragraaf (a. het voorkomen van Urban Managers en b. de behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management) levert het volgende beeld op.

Evenals het onderzoek naar de hbo-bachelor Bestuurskunde, hebben bijna alle respondenten (86 procent!) zowel behoefte aan Urban Managers of een daarmee vergelijkbaar profiel als aan afgestudeerden van de beoogde masteropleiding. Slechts zeven respondenten zien wel een huidige en toekomstige behoefte op de arbeidsmarkt, maar geen directe behoefte aan afgestudeerden van de beoogde master of visa versa.

Tabel 23 – Samenhang tussen voorkomen van Urban Managers op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt en behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management (gepercenteerd is per cel op het totaal; n = 50)

Voorkomen van Urban Managers	Behoefte aan afgestudeerden masteropleiding		Totaal (= 100%)
	ja	nee	
Ja	86%	10%	48
Nee	2%	2%	2
Totaal (= 100%)	44	6	50

De behoefte in cijfers: een voorzichtige prognose

Op grond van de in dit onderzoek aangetroffen behoefte op de arbeidsmarkt van Urban Managers is het mogelijk om een schatting te maken van de behoefte in de gehele populatie.

Als uitgangspunt voor de schatting wordt het aantal van 1.735 functionarissen genomen, dat momenteel binnen de onderzochte organisaties werkzaam is in het profiel van een Urban Manager. Gemiddeld gaat het om ongeveer 37 fte's per organisatie. Die 1.735 functionarissen maken 6 procent uit van het totaal aantal van ca. 28.386 fte's in de onderzochte organisaties.

Tabel 24 – Aantal organisaties en werknemers (in fte's) per branche

	Aantal organisaties	Fte
Gemeentelijke diensten in grootstedelijke gebieden (regionaal)	120	25.254
Maatschappij en welzijn (landelijk)	1.800	70.000
Wonen, omgeving en bouw (woningcorporaties en ingenieursbureaus) (landelijk)	680	51.500
Adviesbureaus (consulting) (landelijk)	25	4.600
Totaal	2.625	151.554

Bronnen: werkenbijamsterdam.nl, binnenlandsbestuur.nl, telling 2008; FCB, 2010; verslag financieel toezicht woningcorporaties 2009, vereniging van woningcorporaties 'Aedes', branchevereniging ONRI; Raad van organisatieadviesbureaus 'ROA', 2010.

Tabel 24 geeft het totaal aantal organisaties en fte's in de branches waarin het profiel van de Urban Manager blijktens het onderzoek voorkomt (de categorie 'overig' is buiten beschouwing gelaten). Op grond van deze gegevens wordt - onder aanname dat de responsgroep representatief is voor de gehele populatie en uitgaande van de hier boven becijferde zes procent - de omvang van het aantal fte's met een profiel van een Urban Manager in de gehele populatie geschat op ca. 9.100. Rekening houdend met schattingsfouten zal de range grofweg liggen tussen de 8.750 en 9.550 fte's. Geschat wordt – wederom uitgaande van de aanname dat 25% van de Nederlandse bevolking in de metropoolregio woont – dat de populatie beroepsbeoefenaren met het profiel van de Urban Manager tussen de 3.200 en 3.600 fte's ligt.

Vervangingsvraag en opleidingsvraag in de metropoolregio

Wordt de vervangingsvraag wederom op 4 procent gesteld, dan komt de jaarlijkse, regionale behoefte aan Urban Managers (zonder autonome groei) op 130 tot 145 fte's. Om daarin te voorzien is - rekening houdend met 40-50 procent uitval tijdens de opleiding en een uitstroom van 60 procent van de afgestudeerden naar de arbeidsmarkt² - jaarlijks sprake van een *minimale* instroombehoefte van ca. 400 tot 440 studenten.

² Bron: HO Monitor, 2009, cijfers HEO

Het arbeidsmarktonderzoek levert de volgende kerngegevens op met betrekking tot de macrodoelmatigheid van de hbo-master Urban Management:

- Het profiel van de Urban Manager of een daarmee vergelijkbaar profiel komt in 90 procent van de onderzochte organisatie voor;
- De meeste sleutelfiguren constateren een groeiende behoefte aan Urban Managers, er is behoefte aan generalisten die buiten hun vakgebied kunnen kijken;
- 60 procent van de onderzochte organisaties geeft aan dat de behoefte aan Urban Managers binnen alle organisaties die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden in de komende tijd zal gaan toenemen;
- 86 procent van de respondenten heeft zowel behoefte aan Urban Managers als aan afgestudeerden van de beoogde masteropleiding;
- 42 procent van de respondenten schat in dat inbedding van de opleiding in de grootstedelijke context een (zeer) grote meerwaarde heeft;
- Ruim 40 procent van de respondenten ziet inbedding van de opleiding in het arrangement Urban Management als een (zeer) grote meerwaarde;
- Op basis van de populatiegegevens is er vanuit de metropoolregio sprake van een jaarlijkse instroombehoefte van 400 tot 440 studenten.

4 Samenvattende conclusies

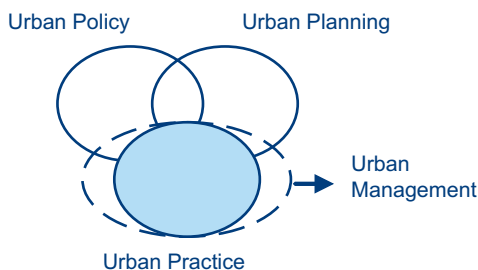
1. Als één van de dichtst bevolkte landen in de wereld is efficiënt en intensief gebruik van de beschikbare grond in Nederland van eminent belang. Gegeven het feit dat er in de grootstedelijke gebieden tal van partijen met verschillende belangen zijn is juist in die gebieden een goede samenwerking op fysiek, sociaal en economisch gebied essentieel. De vraag naar professionals met know how op bestuurlijk vlak én kennis van ruimtelijke ontwikkelingen neemt daar door toe.

Aanleiding voor de Hogeschool van Amsterdam (HvA) om in nauwe samenwerking met het werkveld een samenhangend onderwijs- en onderzoeksarrangement Urban Management te ontwikkelen. Het arrangement bestaat uit in een hbo-bachelor Bestuurskunde en een hbo-master Urban Management en een onderzoeks- en praktijkcentrum, het Urban Lab. In het arrangement staat de praktijk voorop, zowel in termen van het opleiden van professionals op bachelor en master niveau, als in de wisselwerking tussen de opleidingen en het (praktijkgerichte) onderzoek.

Het onderhavige onderzoek – dat in opdracht van HvA is uitgevoerd door KBA Nijmegen – heeft tot doel om uitspraken te doen over het voorkomen van de Hbo-Bestuurskundigen en Urban Managers nu en in de toekomst, en over de macrodoelmatigheid van de daarop gebaseerde hbo-bachelor Bestuurskunde en hbo-master Urban Management.

Ontstaan van nieuwe beroepen

2. In de visie van HvA biedt Urban Management het antwoord op de vraag naar een integrale benadering. Een integrale benadering die past bij het besef dat meerdere partijen en burgers betrokken zijn bij het oplossen van de hedendaagse, complexe grootstedelijke vraagstukken. Dat vereist zowel deskundigheidsbevordering van de huidige professionals als de ontwikkeling van een samenhangend stelsel van nieuwe beroepen op hbo en wo niveau. Kenmerkend aan dit stelsel is dat de beroepen, en de ervan afgeleide opleidingen, complementair en onderscheidend zijn.

Er zijn in toenemende mate mensen nodig die over de grenzen van hun eigen domein heen kunnen kijken om beleidsinterventies succesvol te laten verlopen. De meeste universitaire masteropleidingen richten zich op beleidsvorming of op de harde kant van gebiedsontwikkeling. Deze aspecten zijn de duiden als respectievelijk *Urban Policy* en *Urban Planning*.

De vernieuwing zit aan de kant van de *Urban Practice*, waarin de nadruk gelegd wordt op de praktijk. Zoals gezegd, het grootstedelijke gebied kenmerkt zich door complexe vraagstukken. Voor het metropool karakter van de regio Amsterdam komt dat tot uitdrukking in de schaalgrootte van de regio, het aantal vraagstukken en de onderlinge verwevenheid ervan. Het zijn deze extra uitdagingen waarop de HvA de beide opleidingen wil enten. De Hbo-Bestuurkundige combineert zijn bestuurskundige kennis met zijn werk in de uitvoeringspraktijk. In het spanningsveld van Urban Policy, Urban Planning en Urban Practice richt de Urban Manager zich - met de praktijk als vertrekpunt – als professional master op het grotere geheel.

Wat geldt voor de metropoolregio Amsterdam geldt ook voor de overige metropoolregio's. Ook daar bestaat de behoefte aan Urban Professionals, zoals de HvA ze opleidt.

- 3a. De door de HvA opgeleide *Hbo-Bestuurkundige* heeft, als Urban Professional, hart voor de publieke zaak, voelt zich thuis in het grootstedelijke gebied en kan werken in een multidisciplinair team. In de metropool Amsterdam spelen gemeente, maatschappelijke organisaties, lokale ondernemers en burgers een rol bij complexe grootstedelijke vraagstukken. De Hbo-Bestuurkundige staat borg voor een succesvolle aanpak van deze vraagstukken, gebaseerd op inhoudelijke kennis van de onderwerpen, maar ook op het vermogen om samen te werken met alle betrokken partijen om het gewenste resultaat te bereiken.

Hbo-Bestuurkundigen beschikken over inhoudelijke expertise, kennis van methodiek en methodiekwontwikkeling en een professioneel oordeel over kwaliteit

van handelen. Ze hebben een gedegen kennis van en ervaring met ontwikkelingen en veranderingen in de multi-professionele setting van het grootstedelijke, publieke domein en van nationale en internationale ontwikkelingen binnen het vakgebied en het werkveld. Ook beheersen Hbo-Bestuurskundigen verschillende methoden en technieken van onderzoek en kunnen ze deze op de juiste wijze (laten) inzetten. Behalve als professional treedt de Hbo-Bestuurskundige op als projectmanager, expert, adviseur en (actiegericht) praktijkonderzoeker.

- 3b. Eerder is aangegeven dat met het iteratieve karakter van het onderzoek onder meer wordt beoogd dat informatie wordt verzameld om het (opleidings)profiel verder aan te scherpen en/of te verrijken. Dat heeft, op basis van de gesprekken met de sleutelfiguren, geleid tot een nadere invulling van de eerste versie van het profiel van de Hbo-bestuurskundige.

In fase 2 van het onderzoek is het bijgestelde profiel van de Hbo-Bestuurskundige door een overgrote meerderheid van de respondenten herkend en onderschreven. Vooral de verbindingsfunctie van de Hbo-Bestuurskundige van beleid naar praktijk spreekt aan. Daarin onderscheidt de Hbo-Bestuurskundige zich ook van de wo bestuurskundige, die veel meer gericht is op beleidsontwikkeling. De Hbo-Bestuurskundige dient zich nadrukkelijk te richten op de brede coalitie van organisaties (ketenpartners) binnen bijvoorbeeld de wijkaanpak en niet, zoals in de meer klassieke opvatting van de bestuurskunde, alleen op de overheid. Gewezen wordt ook op het belang van het verder 'body' geven aan het profiel door het in te kleuren met specialistische kennis op specifieke deelterreinen of in ieder geval met het vermogen om specialistische kennis op te doen. Tegelijkertijd gaat het - meer dan in het beschreven profiel tot uitdrukking wordt gebracht - om 'mensenwerk'. Dit vereist enerzijds het vermogen tot zelfreflectie en anderzijds, in het huidige tijdsgewricht, grondige kennis van en aandacht voor multi-etnische vraagstukken.

De hier beschreven opmerkingen bij de tweede versie van het profiel zullen door de HvA worden benut om het profiel verder te vervolmaken. Dat zal leiden tot een opleidingsprofiel dat zowel inhoudelijk als organisatorisch nauw aansluit bij de grootstedelijke context en dat meer het karakter zal dragen van de Hbo-Bestuurskundige die werkt als Urban Professional in een metropoolregio.

- 4a. De Urban Manager is een professionele manager die in staat is op integrale wijze sturing te geven aan het verkrijgen van antwoorden op grootstedelijke vraagstukken. Hij realiseert dit vanuit funderend publiek management (multi-level governance) in combinatie met visie op stedelijke ontwikkelingen en expertise op het gebied van grootstedelijke dilemma's. De Urban Manager versterkt zijn uitvoeringskracht door het inzetten, uitvoeren en benutten van handelingsgericht onderzoek, heeft verstand van sturingsmodellen en managementtechnieken. Hij weet politieke en beleidsmatige keuzes om te zetten in bestuurlijke en organisatorische arrangementen en weet deze vervolgens vorm te geven en uit te (laten) voeren in concrete activiteiten.
- 4b. De reacties op het profiel door respondenten uit het onderzoek zijn overwegend lovend. Ook hier geldt dat het gaat om een tweede versie van het profiel, zoals die tot stand is gekomen na de gesprekken met de sleutelfiguren. Men vindt het profiel, dat nauw aansluit bij de behoefte, innoverend en actueel. Het wordt geclassificeerd als 'verfrissend' en als 'een goed initiatief'. Kortom, als het model voor de toekomst. Dergelijke classificaties hangen samen met het feit dat de huidige overheid juist op uitvoerend niveau professionele masters zoekt die multidisciplinair zijn, die flexibel inzetbaar zijn en die het vermogen tot veranderen in zich hebben. Daarbij maakt de 'naar buitengerichtheid' het verschil: het werkelijk gevoel hebben voor de publieke zaak en het zicht op de lokale praktijk, met inhoudelijke en procesmatige kennis rondom grootstedelijke vraagstukken als fundament voor het functioneren.

Samengevat geldt dat de in het profiel beschreven Urban Manager: *"Vertrouwen wekt door de deskundigheid en houding, en kennis heeft van de sociale en ruimtelijke impact van de realisatie van ontwikkelingen"*. Toch is er, evenals bij de Hbo-Bestuurkundige het geval is, ook een aantal respondenten dat er voor pleit om meer inhoudelijke specialisaties in het profiel van de Urban Manager aan te brengen: *"Zoals het er nu staat, gaat het om een schaap met vijf poten"*. Ook worden vraagtekens gezet bij het onderscheidend vermogen ten opzichte van wo masters. Enkele respondenten hameren op het in hun optiek noodzakelijke academisch niveau. Al met al zijn het eerder vragen naar een verdere aanscherping of onderbouwing van het profiel, dan het afwijzen ervan.

Ook hier geldt dat de HvA de gemaakte opmerkingen bij profiel van de Urban Manager en de masteropleiding zal meenemen bij de verdere uitwerking van de hbo-master Urban Management. De inhoudelijke aansluiting van de opleiding bij de beroepspraktijk zal er nog verder door worden geborgd.

Hbo-Bestuurskundigen / hbo-bachelor Bestuurskunde

Voorkomen Hbo-Bestuurskundige

5. Ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek hbo-bachelor Bestuurskunde is een steekproef samengesteld van netto 115 organisaties. Daarvan hebben er 31 (= 27%) deelgenomen aan het onderzoek.

In slechts 7 procent van de ondervraagde organisaties komt het profiel of elementen daarvan momenteel in het geheel niet voor. Derhalve komt het profiel, of een min of meer vergelijkbaar profiel, wel voor bij de overgrote meerderheid van de onderzocht organisaties.

Hoewel vanwege de lage absolute respons voorzichtigheid geboden is, lijkt de conclusie getrokken te kunnen worden dat het profiel van de Hbo-Bestuurskundige als Urban Professional reeds existeert op de huidige arbeidsmarkt. De bevindingen uit de eerste, meer kwalitatieve fase, van het onderzoek bevestigen dit beeld van het feitelijk voorkomen van de Hbo-Bestuurskundige. Sleutelfiguren uit die eerste fase geven, afgezien van inhoudelijke aanvullingen en suggesties bij het profiel, aan zich in het profiel te herkennen en het binnen het eigen werkveld - zij het onder andere functiebenamingen - te kunnen plaatsen.

6. In de onderzochte organisaties werken in totaal momenteel ca. 750 fte's in een functie die min of meer overeenkomt met het profiel van de Hbo-Bestuurskundige (gemiddeld 25 fte's per organisatie). Dat gemiddelde aantal zal de komende jaren geleidelijk aan stijgen van 25 fte's naar 29 fte's in 2015 en naar 37 fte's in 2020. De te verwachten bezuinigingen hebben een afvlakkende werking op de stijging in de eerste vijf jaar, maar daarna zal de vraag (autonoom) toenemen onder druk van de inhoudelijke ontwikkelingen, van de toenemende complexiteit van de grootstedelijke problematiek.

Op grond van deze groeicijfers wordt geconstateerd dat de positie van de Hbo-Bestuurskundige zich in de loop der jaren verder zal bestendigen en dat de vraag naar Hbo-Bestuurskundigen sterk zal gaan toenemen.

Verschillen tussen branches

7. Het profiel van de Hbo-Bestuurskundige komt in het onderzoek voor bij organisaties/diensten uit de navolgende branches (geordend in volgorde van voorkomen): de Gemeentelijke diensten Amsterdam (neemt 4/10 van het aantal fte's aan Hbo-Bestuurskundige voor zijn rekening), Maatschappij en Welzijn (3/10),

Wonen (2/10) en overige branches (1/10). De dominante positie van de Gemeentelijke diensten Amsterdam zal de komende jaren nog verder aantrekken. Naar verwachting zal het aantal fte Hbo-Bestuurskundigen bij deze diensten toenemen tot de helft van het aantal Hbo-Bestuurskundigen werkzaam in de metropoolregio Amsterdam.

Behoeftte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde

8. Het overgrote deel van de respondenten (bijna 80%) voorziet een grote behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde. Die behoefte manifesteert zich reeds nu of in de komende jaren. De behoefte doet zich het sterkst voor bij organisaties uit de branche Maatschappij en welzijn en de branche Wonen en in iets minder sterke mate bij de Gemeentelijke diensten Amsterdam.

Geconcludeerd kan worden dat het onderzoek aantoont dat er sprake is van een behoorlijk grote behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde opleiding. De behoefte ontstaat voor een belangrijk deel in een tijdsbestek van nul tot vijf jaar. Een termijn die min of meer past bij het tijdspad van de realisatie van de nieuwe opleiding, waarvan de eerste uitstroom wordt voorzien in 2015.

9. De beoogde hbo-bachelor Bedrijfskunde zal, zo is de verwachting, concurrentie ondervinden van aanpalende hbo-bachelor opleidingen. De belangrijkste daarvan zijn de hbo-bachelor Bedrijfskunde, de hbo-bachelor Management, Economie en Recht en op enige afstand de hbo-opleiding Social Work. Dat de reeds bestaande hbo-bachelors Bestuurskunde, zoals die door andere hogescholen reeds wordt aangeboden, niet voorkomen in dit rijtje kan wellicht worden verklaard uit het feit dat het in het onderhavige geval gaat om een profiel dat geënt is op de specifieke kenmerken van de grootstedelijke problematiek.

De hbo-bachelor Bestuurskunde zal de concurrentie moeten weerstaan door zich te onderscheiden van de overige hbo-bachelors. Uit het in hoofdstuk 2 beschreven opleidingsprofiel kan worden opgemaakt dat het profiel van de opleiding inderdaad voldoende onderscheidend is, zeker als recht wordt gedaan aan de door de respondenten geopperde verbeterpunten bij het profiel.

Dat beeld wordt versterkt door het feit dat 70 procent van de respondenten (grote) waarde toekent aan het feit de hbo-bachelor Bestuurskunde zowel inhoudelijk als organisatorisch is verankerd in de grootstedelijke context. De hbo-bachelor maakt deel uit van het arrangement Urban Management, en is daarmee gelieerd aan de hbo-master Urban Management en, minstens zo belangrijk, aan

het praktijk- en onderzoekscentrum, het Urban Lab. Het is dit geïntegreerde aanbod van onderwijs, onderzoek en werk in de praktijk waarvan een sterk werkende werking op studenten verwacht kan worden. Door de gekozen opzet valt te verwachten dat men de concurrentie met aanpalende opleidingen meer dan aan zal kunnen.

Macrodoelmatigheid

10. Het onderzoek toont aan dat de arbeidsmarktbehoefte aan Hbo-Bestuurskundigen en de behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Bestuurskunde niet los van elkaar staan. Aangezien er de komende tijd sprake zal zijn van een toenemende vraag naar Hbo-Bestuurskundigen (de groei zal allereerst nog ietwat afgevlakt worden door de te verwachten bezuinigingen, maar daarna in volle omvang doorzetten), zal ook de behoefte aan afgestudeerden gestaag gaan stijgen.

11. *Prognose van de jaarlijkse instroom*

Het aantal functionarissen dat momenteel in de metropoolregio Amsterdam werkzaam is als Hbo-Bestuurskundige of in een vergelijkbaar profiel wordt geschat op ca. 2.500 fte's.

Dat is te herleiden tot een jaarlijkse behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen van 90 tot 110 fte's en een minimale jaarlijkse instroombehoefte van 270 tot 330 studenten. Minimaal, omdat de autonome groei in de behoefte aan Hbo-Bestuurskundigen bij deze schatting buiten beschouwing is gelaten.

Urban Managers / hbo-master Urban Management

Voorkomen Urban Managers

12. Ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek hbo-master Urban Management is een steekproef samengesteld van netto 131 organisaties. Daarvan hebben er 57 (= 44%) deelgenomen aan het onderzoek.

Het profiel van de Urban Manager (inclusief een vergelijkbaar profiel of elementen van het profiel) komt voor in negen van de tien onderzocht organisaties. Daarmee kan geconcludeerd worden dat de Urban Manager (of een daarmee vergelijkbaar profiel) momenteel al voorkomt. Anders gezegd, er is op de huidige arbeidsmarkt al behoefte aan Urban Managers. Ook in dit geval wordt deze uitkomst van de enquête onder deelnemende organisaties ondersteunt door de resultaten van de gesprekken met de sleutelfiguren. Ook zij signaleren - naast belangwekkend inhoudelijk commentaar bij het voor hen herkenbare profiel - een duidelijke arbeidsmarktvrage op de korte en middellange termijn.

13. In totaal werken in de onderzochte organisaties bijna 1.750 fte's met een vergelijkbaar functieprofiel als dat van de Urban Manager (gemiddeld 37 fte's per organisatie). Dat gemiddelde aantal zal de komende jaren aanvankelijk licht stijgen van 37 fte's naar 40 fte's in 2015. Daarna stijgt het gemiddelde fors naar 56 fte's in 2020. De verwachting is dat de effecten van de bezuinigingen tot 2015 voelbaar zullen zijn, vandaar de sterke stijging in de jaren erna. Op grond van deze groeicijfers kan worden geconcludeerd dat de Urban Manager zich snel een vaste positie in de beroepenstructuur zal verwerven. Overigens niet per se onder die naam of dat label. In de huidige praktijk komt het profiel voor onder een grote verscheidenheid van functies, die uiteenloopt van (senior) adviseur tot ketenregisseur en programmamanager.

Verschillen tussen branches

14. Het profiel van de Urban Managers komt in het onderzoek voor bij organisaties/diensten uit de navolgende branches: de Gemeentelijke diensten Amsterdam (neemt 5/10 van het aantal fte's aan Urban Managers voor zijn rekening), Maatschappij en welzijn (3/10), andere gemeenten, Wonen en overige branches (samen 2/10). De dominante positie van de Gemeentelijke diensten Amsterdam zal de komende jaren geleidelijk wat afnemen, omdat het aantal Urban Managers in Maatschappij en welzijn sneller stijgt (naar ca. 4/10 van het totaal in 2020).

Behoeftte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management

15. De helft van de onderzocht organisaties voorziet een grote behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management. Die behoefte doet zich in tweederde van de gevallen al voor op korte termijn (0-5 jaar). De behoefte doet zich het sterkst voor bij de Gemeentelijke diensten Amsterdam en de andere Gemeenten.

Geconcludeerd kan worden dat het onderzoek heeft aangetoond dat er op de korte termijn een stevige behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management zal ontstaan. Het tijdpad van de realisatie van de beoogde opleiding (eerste uitstroom wordt voorzien in 2013 -2014) past bij de gesignaleerde behoefte.

16. Concurrentie zal de beoogde hbo master Urban Management vooral ondervinden van de universitaire masters Planologie, (Stads)economie en (Stads)sociologie en van MBA master in projectmanagement.

De hbo-master Urban Management stelt daar de inbedding van de opleiding in de grootstedelijke problematiek (zie ook profielbeschrijving in hoofdstuk 2) en de verankering met het HvA-arrangement Urban Management tegenover. Aan beide aspecten wordt door de respondenten een (grote) meerwaarde gehecht. Op grond daarvan kan worden vastgesteld dat de hbo-master Urban Management voldoende onderscheidend is en voldoende toegevoegde waarde heeft om de concurrentie met genoemde opleidingen aan te gaan (zie ook conclusie 9).

Macrodoelmatigheid

17. Het onderzoek toont aan dat de arbeidsmarktbehoefte aan Urban Managers en de behoefte aan afgestudeerden van de hbo-master Urban Management nauw met elkaar samenhangen. De komende jaren zal de vraag naar Urban Managers alleen maar toenemen en dus zal ook de behoefte aan afgestudeerden gestaag stijgen.

18. *Prognose van de jaarlijkse instroom*

Het aantal functionarissen dat momenteel in het grootstedelijk gebied werkzaam is als Urban Manager of in een vergelijkbaar profiel wordt geschat op ca. 3.400 fte's. De jaarlijkse behoefte aan Urban Managers wordt geschat op 130 tot 145 fte's.

Dat leidt tot een minimale (want autonome groei aan behoefte aan Urban Managers is niet meegenomen) jaarlijkse instroombehoefte vanuit de metropoolregio van 400 tot 440 studenten.

Bijlagen

Bijlage 1 – Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen

1ste fase

Sleutelpersoon	Functie	Organisatie
Dhr. R. Wever	Directielid Divisie Onderzoek, Organisatie & HRM	BMC Advies Management
Mw. C. Heemskerck	Manager Taskfore Wijkaanpak	Ymere
Dhr. B. Kassenaar	Senior Bestuursadviseur	Gemeente Amsterdam
Dhr. T. Watts-Jones	Directeur	Kynaston
Dhr. G. van den Berg	Gemeentesecretaris Zaanstreek	Gemeente Zaanstreek
Dhr. A. van Dijk	Adviseur	Politie Amsterdam-Amstelland
Dhr. J. de Haan	Directeur	Gemeente Amsterdam
Mw. L. Mori	Directeur	OSA
Mw. K. Leenman	Directeur	Gemeente Almere
Dhr. J. van der Zwan	Teamleider	Gemeente Amsterdam
Mevr. S. Lutchman	Directeur	Common Purpose Nederland
Dhr. R. Hageraats	Programmamanager	Gemeente Amsterdam
Dhr. M. Kuitenbrouwer	Stadsdeelvoorzitter	Gemeente Amsterdam
Mw. M. Post	Projectleider Strategisch Personeelsbeleid	Gemeente Amsterdam
Dhr. H.J. Bierling	Accountmanager	VROM
Dhr. E. Hermans	Algemeen Directeur	Vos/ABB
Dhr. A. Verhoeff	Hoofd Epidemiologie, Documentatie en Gezondheidsbevordering	GGD

Rapportagefase

Sleutelpersoon	Functie	Organisatie
Dhr. J. Rous	Beleidsadviseur	AFWC
Mevr. E. Hengeveld	Senior Projectmanager	DMO Amsterdam

VRAGENLIJST³

Onderzoek macrodoelmatigheid hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde

In opdracht van de Hogeschool van Amsterdam

juni 2010

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

3 Nb. Zie paragraaf 2.2 voor de met de vragenlijst meegezonden blauwdruk hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde, versie 2.

I Algemene gegevens eigen organisatie

1. In welke sector(en) / welk werkveld(en) is uw organisatie actief?

Instructie: u kunt meerdere antwoorden aankruisen

- 1 Gemeentelijke overheid/dienst
- 2 Woningcorporatie
- 3 Politie
- 4 Organisatie-/adviesbureaus
- 5 Zorg en welzijn
- 6 Onderwijs
- 7 Landelijke overheid
- 8 Provinciale overheid
- 9 Anders, namelijk

2a. Hoeveel medewerkers (fte's) zijn er in uw organisatie werkzaam?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

2b. Hoeveel medewerkers (fte's) zijn er in uw organisatie werkzaam op het gebied van grootstedelijke of publieke vraagstukken?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

II Beroepscompetentieprofiel

Korte typering hbo bestuurskundigen

In de metropool Amsterdam spelen gemeente, maatschappelijke organisaties, lokale ondernemers en burgers een rol bij complexe grootstedelijke vraagstukken. Voor een succesvolle aanpak van deze vraagstukken zijn mensen nodig die de onderwerpen inhoudelijk kennen, maar die ook kunnen samenwerken met alle betrokken partijen om het gewenste resultaat te bereiken. De hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde aan de Hogeschool van Amsterdam leidt die mensen op: hbo bestuurskundigen die zich in het grootstedelijke gebied thuis voelen in een multidisciplinair team en die hart hebben voor de publieke zaak.

Hbo bestuurskundigen beschikken over inhoudelijke expertise, kennis van methodiek en methodiekontwikkeling en een professioneel oordeel over kwaliteit van handelen. Ze hebben een gedegen kennis van en ervaring met ontwikkelingen en veranderingen in de multi-professionele setting van het grootstedelijke publieke domein, maar ook van nationale en internationale ontwikkelingen binnen het vakgebied en het

werkveld. Ook beheersen hbo bestuurskundigen verschillende methoden en technieken van onderzoek en kunnen ze deze op de juiste wijze (laten) inzetten.

3. Komt het beroepscompetentieprofiel van de hbo bestuurskundige of een daarmee vergelijkbaar profiel voor binnen uw organisatie?

- 1 ja, het profiel komt voor → ga door naar vraag 5
 2 ja, een vergelijkbaar profiel komt voor → ga door naar vraag 5
 3 nee, het profiel komt niet voor → ga door naar vraag 4

4. Komen *elementen uit* het beroepscompetentieprofiel van de hbo bestuurskundige voor binnen uw organisatie?

- 1 ja → ga door naar vraag 5
 2 nee → ga door naar vraag 10

5. In welke functies?

Instructie: Voorbeelden van mogelijke functies: beleidsadviseur, beleidsmedewerker, procesmanager, programmamanager, procesbegeleider etc.

Functie 1:	
Functie 2:	
Functie 3:	

6. Geef het aantal medewerkers (fte's) aan dat **momenteel** werkzaam is binnen uw organisatie in de door u genoemde functies?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

7. Kunt u een schatting geven van het aantal medewerkers (fte's) dat naar verwachting op de korte en middellange termijn binnen uw organisatie werkzaam zal zijn in de door u genoemde functies?

- a. Aantal medewerkers (fte's) **over 5 jaar**:

..... fte's

- b. Aantal medewerkers (fte's) **over 10 jaar**:

..... fte's

8. Schat u – alles overziend – in dat de behoefte aan medewerkers in de door u genoemde functies in de komende tijd **binnen alle organisatie die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden** zal toe- of afnemen?

Behoefte binnen zal:

- 1 toenemen
 2 gelijk blijven
 3 afnemen

9. Heeft u inhoudelijke aanvullingen op de kerntaken en kerncompetenties uit het geschetste profiel van de hbo bestuurskundige?

In welke richting zal het profiel zich naar uw mening in de komende jaren ontwikkelen?

Ga door naar vraag 12

10. Indien het profiel van de hbo bestuurskundige momenteel niet voorkomt binnen uw organisatie, verwacht u dan in de toekomst wel behoefte te hebben aan medewerkers met dat profiel of een daarmee min of meer vergelijkbaar profiel?

- 1 ja → ga door naar vraag 11
 2 nee → ga door naar vraag 12

11. Zo ja, hoe groot schat u dan het aantal medewerkers (fte's) met het profiel van de hbo bestuurskundige of een daarmee vergelijkbaar profiel dat op de korte en middellange termijn werkzaam zal zijn binnen uw organisatie?

a. Aantal medewerkers (fte's) **over 5 jaar**:

..... fte's

b. Aantal medewerkers (fte's) **over 10 jaar**:

..... fte's

III Hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde

Korte typering hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde

In het **eerste en tweede jaar** van de opleiding is er veel aandacht voor het theoretische fundament dat een hbo bestuurskundige nodig heeft. Studenten krijgen vakken als recht, politicologie, sociologie, economie en organisatiekunde. Daarnaast werken ze individueel en in projectgroepen aan opdrachten vanuit en voor de praktijk. Studenten passen kennis meteen toe en leren zo wat besturen in de praktijk inhoudt.

In het **derde jaar en vierde jaar** geven studenten zelf verdere richting aan hun opleiding. Deze jaren staan in het teken van verdieping van de beroepsrollen van de hbo bestuurskundige: projectmanager, expert, adviseur en praktijkonderzoeker.

Geleerde (onderzoeks)methoden en theorieën worden toegepast in praktijkopdrachten. Daarnaast kiezen studenten voor een minor waarmee ze zich verder kunnen specialiseren. Voorbeelden daarvan zijn: Integrale Veiligheid, Burgerparticipatie, Duurzame gebiedsontwikkeling.

12. De volgende vragen gaan over de 'doelmatigheid' van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde. Doelmatig houdt in dat er op de arbeidsmarkt behoefte is aan afgestudeerden van die opleiding.

12a. In welke mate is er behoefte aan afgestudeerden van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde?

- 1 in zeer grote mate
- 2 in grote mate
- 3 in geringe mate
- 4 niet of nauwelijks

12b. Op welke termijn doet die behoefte zich voor?

- 1 in de nabije toekomst (0-5 jaar)
- 2 niet eerder dan over 5-10 jaar
- 3 n.v.t.

13. Welke van onderstaande opleidingen zijn naar uw mening het meest concurrerend voor de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde?

Instructie: noem de drie meest concurrerende opleidingen

Opleidingen

- 1 Hbo-bachelor Social Work
- 2 Hbo-bachelor Bedrijfskunde, specialisatie Projectmanagement
- 3 Hbo-bachelor Commerciële economie
- 4 Hbo-bachelor Rechten
- 5 Hbo-bachelor Management, Economie en Recht
- 6 Hbo-bachelor Management
- 7 Hbo-bachelor Economie
- 8 Post-hbo opleiding Public Management
- 9 Anders, namelijk

14. Hoe sterk acht u de concurrentie op de arbeidsmarkt vanuit de door u bij vraag 13 aangekruiste opleidingen?

- 1 heel sterk
- 2 sterk
- 3 middelmatig
- 4 zwak
- 5 heel zwak

15. Hebben de hbo bestuurskundigen, die gericht zijn op de praktijk binnen een grootstedelijke context, een meerwaarde ten opzichte van afgestudeerden van aanverwante opleidingen zonder die profilering?

- 1 ja, zeer grote meerwaarde
- 2 ja, grote meerwaarde
- 3 ja, enige meerwaarde
- 4 nee, geen meerwaarde

16. De hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde is onderdeel van het HvA-arrangement Urban Management, samen met de masteropleiding Urban Management en een onderzoeks- en praktijkcentrum (het Urban Lab).

Heeft dit arrangement volgens u meerwaarde?

- 1 ja, zeer grote meerwaarde
- 2 ja, grote meerwaarde
- 3 ja, enige meerwaarde
- 4 nee, geen meerwaarde

17. Eventuele aanvullende opmerkingen of wensen ten aanzien van de beoogde opzet van de bachelor opleiding?

--

IV Persoonsgegevens

Voor de registratie van de door ons ontvangen enquêtes hebben wij uw persoonsgegevens nodig. De door u gegeven antwoorden zullen losgekoppeld worden van uw persoonsgegevens.

Naam:	
Functie:	
Organisatie:	

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek!

VRAGENLIJST⁴

Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Urban Management

In opdracht van de Hogeschool van Amsterdam

juni 2010

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

⁴ Nb. Zie paragraaf 2.3 voor de met de vragenlijst meegezonden blauwdruk hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde, versie 2.

I Algemene gegevens eigen organisatie

1. In welke sector(en) / welk werkveld(en) is uw organisatie actief?

Instructie: u kunt meerdere antwoorden aankruisen

- 1 Gemeentelijke overheid/dienst
- 2 Woningcorporatie
- 3 Politie
- 4 Organisatie-/adviesbureaus
- 5 Zorg en welzijn
- 6 Onderwijs
- 7 Landelijke overheid
- 8 Provinciale overheid
- 9 Anders, namelijk

2a. Hoeveel medewerkers (fte's) zijn er in uw organisatie werkzaam?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

2b. Hoeveel medewerkers (fte's) zijn er in uw organisatie werkzaam in een functie als manager of senior beleidsmedewerker grootstedelijke problematiek/-vraagstukken?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

II Beroepscompetentieprofiel

Korte typering, de Urban Manager:

- is een professionele manager, die in staat is op integrale wijze sturing te geven aan het verkrijgen van antwoorden op grootstedelijke vraagstukken;
- versterkt zijn uitvoeringskracht door het inzetten, uitvoeren en benutten van handelingsgericht onderzoek, is gericht op wat werkt en wat communiceerbaar is;
- heeft verstand van sturingsmodellen en van een diversiteit aan managementtechnieken en weet deze adequaat in te zetten vanuit effectieve communicatieve en sociale vaardigheden;
- weet politieke en beleidsmatige keuzes om te zetten in bestuurlijke-, organisatorische- en verantwoordingsarrangementen en deze vervolgens vorm te geven en uit te (laten) voeren in concrete activiteiten;
- functioneert succesvol in leidinggevende en/of faciliterende (staf)functies in de - multidisciplinaire – publieke sector op diverse bestuursniveau, van het lokale- tot en met het Europese- en internationale bestuursniveau.
- heeft kennis van openbaar bestuur en relaties met de overheid en de Europese Unie;
- kan 'schakelen' tussen de verschillende stedelijke werkelijkheden en de verschillende handelingslogica's van de actoren in de stad (publiek en privaat).

3. Komt het beroepscompetentieprofiel van de Urban Manager of een daarmee vergelijkbaar profiel voor binnen uw organisatie?

- 1 ja, het profiel komt voor → ga door naar vraag 5
 2 ja, een vergelijkbaar profiel komt voor → ga door naar vraag 5
 3 nee, het profiel komt niet voor → ga door naar vraag 4

4. Komen *elementen uit* het beroepscompetentieprofiel van de Urban Manager voor binnen uw organisatie?

- 1 ja → ga door naar vraag 5
 2 nee → ga door naar vraag 10

5. In welke functies?

Instructie: Voorbeelden van mogelijke functies: projectleider, ketenregisseur, programmamanager etc.

Functie 1:	
Functie 2:	
Functie 3:	

6. Geef het aantal medewerkers (fte's) aan dat **momenteel** werkzaam is binnen uw organisatie in de door u genoemde functies?

Instructie: desgewenst kunt u volstaan met een schatting

..... fte's

7. Kunt u een schatting geven van het aantal medewerkers (fte's) dat naar verwachting op de korte en middellange termijn binnen uw organisatie werkzaam zal zijn in de door u genoemde functies?

a. Aantal medewerkers (fte's) **over 5 jaar**:

..... fte's

b. Aantal medewerkers (fte's) **over 10 jaar**:

..... fte's

8. Schat u – alles overziend – in dat de behoefte aan medewerkers in de door u genoemde functies in de komende tijd **binnen alle organisatie die zich met grootstedelijke vraagstukken bezighouden** zal toe- of afnemen?

Behoefte binnen zal:

- 1 toenemen
 2 gelijk blijven
 3 afnemen

9. Heeft u inhoudelijke aanvullingen op de kerntaken en kerncompetenties uit het geschetste profiel van de Urban Manager?

In welke richting zal het profiel zich naar uw mening in de komende jaren ontwikkelen?

Ga door naar vraag 12

10. Indien het profiel van de Urban Manager momenteel niet voorkomt binnen uw organisatie, verwacht u dan in de toekomst wel behoefte te hebben aan medewerkers met het profiel van de Urban Manager (of een daarmee min of meer vergelijkbaar profiel)?

- 1 ja —————> ga door naar vraag 11
 2 nee —————> ga door naar vraag 12

11. Zo ja, hoe groot schat u dan het aantal medewerkers (fte's) met het profiel van de Urban Manager of een daarmee vergelijkbaar profiel dat op de korte en middellange termijn werkzaam zal zijn binnen uw organisatie?

a. Aantal medewerkers (fte's) **over 5 jaar**:

..... fte's

b. Aantal medewerkers (fte's) **over 10 jaar**:

..... fte's

III Masteropleiding Urban Management

Korte typering masteropleiding Urban Management

De masteropleiding Urban Management is een deeltijdopleiding die zich richt op deelnemers die enkele jaren relevante werkervaring hebben. De master is sterk praktijkgericht ('Urban Practice') en leidt op tot een 'Urban Manager', een senior professional die in staat is verantwoordelijkheid te dragen om maatschappelijke problemen en vraagstukken tot een oplossing te brengen.

De hbo-master Urban Management bestaat uit twee studiejaren en is opgebouwd langs vier modulen van een halfjaar. Elke module kenmerkt zich door een 'Urban Issue', een grootstedelijk vraagstuk in de vorm van een praktijkopdracht. De opleiding kent twee funderende pijlers: één betreft inhoudelijke colleges door HvA-lectoren en gastdocenten uit de praktijk en bij de andere pijler gaat het om publiek management. Het behelst dus project- én programmamanagement in het publieke domein. De belangrijkste doelgroep bestaat uit managers en medewerkers uit het publieke domein: van gemeenten, woningcorporaties, politie, zorginstellingen en andere maatschappelijke ondernemingen.

12. De volgende vragen gaan over de 'doelmatigheid' van de masteropleiding Urban Management. Doelmatig houdt in dat er op de arbeidsmarkt behoefte is aan afgestudeerden van die opleiding.

12a. In welke mate is er behoefte aan afgestudeerden van de masteropleiding Urban Management?

- 1 in zeer grote mate
- 2 in grote mate
- 3 in geringe mate
- 4 niet of nauwelijks

12b. Op welke termijn doet die behoefte zich voor?

- 1 in de nabije toekomst (0-5 jaar)
- 2 niet eerder dan over 5-10 jaar
- 3 n.v.t.

13. Welke van onderstaande opleidingen zijn naar uw mening het meest concurrerend voor de masteropleiding Urban Management?

Instructie: noem de drie meest concurrerende opleidingen

- 1 Universitaire Master (Stads-) Sociologie
- 2 Universitaire Master (Stads-) Economie
- 3 Universitaire Master Planologie
- 4 Universitaire Master Geografie
- 5 Hbo-master Social Work
- 6 Master in projectmanagement (MBA)
- 7 Post-Hbo opleiding Public Management
- 8 Hbo-bachelor Bedrijfskunde, specialisatie Projectmanagement
- 9 Anders, namelijk

14. Hoe sterk acht u de concurrentie op de arbeidsmarkt vanuit de door u bij vraag 13 aangekruiste opleidingen?

- 1 heel sterk
- 2 sterk
- 3 middelmatig
- 4 zwak
- 5 heel zwak

15. Zal uw organisatie medewerkers, die daarvoor in aanmerking komen, aan de 2-jarige (duale) masteropleiding Urban Management laten deelnemen?

- 1 ja, zeer zeker want inhoudelijk heel belangrijk
- 2 ja, dat zal zeker overwogen worden
- 3 nee, niet zonder meer
- 4 nee

16. De masteropleiding Urban Management zal niet worden bekostigd door het ministerie van OCW. Is uw organisatie bereid en in staat om de kosten van het volgen van de opleiding op zich te nemen?

De jaarlijkse kosten (inschrijfgeld, leermiddelen etc.) worden geraamd op € 6.000,-.

- 1 ja, per direct
- 2 ja, na verloop van tijd als de opleiding zich bewezen heeft
- 3 ja, mits opleidingskosten kunnen worden verrekend (bijv. d.m.v. subsidie van een opleidingsfonds)
- 4 ja, mist aan bepaalde condities en voorwaarden wordt voldaan (toelichting bij vraag 17)
- 5 nee, in geen geval (toelichting bij vraag 17)

17. Geef een nadere toelichting op uw antwoord op vraag 16.

18. Is de functie van Urban Manager inpasbaar in het functiegebouw?

- ja
 nee

19. Biedt de huidige functiewaarderingstructuur naar uw mening voldoende mogelijkheden om afgestudeerden van de masteropleiding Urban Management in te schalen overeenkomstig hun niveau?

- ja → ga door naar vraag 21
 nee → ga door naar vraag 20

20. Zo nee, acht u een aanpassing van de functiewaarderingstructuur haalbaar?

- ja, op relatief korte termijn
 ja, in de verre toekomst
 nee
 n.v.t.

21. Hebben Urban Managers van de HvA met een profilering op de praktijkgerichtheid binnen een grootstedelijke context - Urban Practice - meerwaarde ten opzichte van afgestudeerden van aanverwante opleidingen zonder die profilering?

- ja, zeer grote meerwaarde
 ja, grote meerwaarde
 ja, enige meerwaarde
 nee, geen meerwaarde

22. De masteropleiding Urban Management is onderdeel van het HvA-arrangement Urban Management, samen met de bacheloropleiding Bestuurskunde en een onderzoeks- en praktijkcentrum (het Urban Lab).

Heeft dit arrangement volgens u meerwaarde?

1 ja, zeer grote meerwaarde

2 ja, grote meerwaarde

3 ja, enige meerwaarde

4 nee, geen meerwaarde

23. Eventuele aanvullende opmerkingen of wensen ten aanzien van de beoogde opzet van de masteropleiding?

--

IV Persoonsgegevens

Voor de registratie van de door ons ontvangen enquêtes hebben wij uw persoonsgegevens nodig. De door u gegeven antwoorden zullen losgekoppeld worden van uw persoonsgegevens.

Naam:	
Functie:	
Organisatie:	

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek!